СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ XI. Скрентонъ, Па., Четверъ 10-го Грудня, 1903. Число 50. — Vol. XI. Scranton, Pa., Thursday, December 10, 1903. No. 50.

ВÔДОЗВА.

Вп. Панове секретарѣ!

Отсимъ повѣдомляю Васъ, щобысьте звернули бачну увагу на те, абы у всѣхъ Вашихъ вôддѣлахъ члены Р. Н. Союза въ кôнцемъ Децембра выплатили свои належитости такъ, щобы не оставали довги на слѣдуючій рôкъ. После того буду звидѣвъ якъ котрый зъ Васъ старае ся о свôй вôддѣлъ.

Зъ поважанемъ
С. Ядловскій,
голов. секретарь.

НА МАРКИ НАРОДНИ (гот. за готôвку) пишѣть подъ адресою:

Narodnyj Fond
P. O. Box 109.
Jersey City, N. J.

а моні-ордеръ (чекъ) на марки яко жертвы на „Народный фондъ въ Америцѣ“ вынисуйте на имя касіера: John Glowa, Shamokin, Pa., а посылайте на адресу на Narodnyj Fond, P. O. Box 109, Jersey City, N. J.

Хто есть щирымъ Русиномъ, нехай покаже дѣломъ!

О. Ник. Подгорецкій,
секр. Народ. Фонду.

НОВИНКИ.

— ТИФЪ лютуе въ мѣстечку Ботлеръ, Па. де живе також богато Русинôвъ. Числено, що занедужало доси около 1300 особъ, зъ котрыхъ 30 померло. Лѣкарѣ и санітарнѣ власти робляють, що можуть, абы обмежити ширшане недуги, та все дарма. Пошесть буде мабуть лютувати цѣлу зиму. Оногды вôдбувъ ся въ тамошнôй гали радныхъ великій мітинґъ жителѣвъ мѣсточка на якôмъ зôбрано 6200 доляровъ на борбу зъ пошестію.

— МІЛІЯРДЕРЪ Джанъ Д. Рокефелеръ подарувавъ своѣй внучцѣ, котра оногды вродила ся, пять міліонôвъ доляровъ. Такъ, бачите, утѣшивъ ся первою внучкою. Ну, гарный дарунокъ але на таке стати лише американьскому міліярдерови.

— 20 ТЫСЯЧЬ рублѣвъ нагороды призначили росийскѣ банки тому хто злопить купця Шлезинґера, котрый при помочи фальшивыхъ векслѣвъ выбравъ зъ банкôвъ 400 тысячь рублѣвъ и щезъ безъ слѣду. Правдоподобно стрибнувъ до Америки.

— ВАЖНЕ для фармерôвъ. Конґресъ Сп. Державъ высиґнувавъ передъ кôлькома днями 270 тысячь доляровъ на безплатну роздачу насѣня розличного рода. За тѣ грошѣ купить правительство 45 міліонôвъ пачокъ насѣня, що важить разомъ 1000 тонъ, и роздасть фармерамъ. — Хто отже бажае одержати даромъ найлѣпше насѣне огородовины, збôжа або овочевыхъ деревъ, най попросить о се свого конґресмена, а той представить его просьбу у Вашинґтонѣ. Насѣне будуть роздавати по цѣлыхъ Сп. Державахъ.

— ЯКЪ звѣсно нашимъ читателямъ, о. Обушкевичь мае намѣръ продати свôй готель и другѣ проперты въ Олифантѣ, Па. Про тое голосивъ навить въ „газетѣ“ а що о. Обушк. любить хвалитись, що вôнъ великій рускій патріотъ и приятель рускихъ робôтникôвъ, то въ оголошеню подавъ, що при купнѣ его пропертôвъ першеньство мають Русины. Коли однакъ Олифантскѣ Русины хотѣли купити тѣ проперты въ о. О. и зложили на сю цѣль кôльканайцять тысячь доляровъ — то о. Об. зажадавъ вôдъ нихъ 20 тысячь безъ жадного торгу, яко остатне слово, помимо сего що Жидамъ цѣнивъ лишь 17 тысячь. Такій то твердорусскій патріотизмъ и любовъ до робôтника.

— ВЕЛИКІЙ страйкъ на електричныхъ трамваяхъ въ Чікаґо, Ил. скôнчивъ ся минулого тыжня тымъ, що страйкеры здали ся на мировый судъ. Рôвняе ся се се прôґраноѣ робôтникôвъ, бо по перше мировый судъ не рѣшить всего въ хосенъ страйкерôвъ, а по друге хочьбы и рѣшивъ дещо доброго для нихъ, то капіталисты не послухають его. Такъ всегда водить ся зъ мировими судами въ Америцѣ. — Мѣжь тымъ компанія вже теперь не хоче приняти до роботы 60 проводирѣвъ страйку.

— СПАТИ зъ медведями не хотѣвъ-бы мабуть нѣхто, але пяниця и до сего спосôбный. Оденъ пяниця въ Бернѣ швайцарскôмъ, вôдсидѣвши свою кару у вязниці за якусь провину, забажавъ ужити волѣ. Пôшовъ отже прямо зъ вязницѣ до шинку, де гараздъ заливъ собѣ лепету. Якъ не стало грошей, выкинувъ его властитель шинку на свѣжій воздухъ, а пôдхмеленый пôшовъ до публичного городу, де впавъ у медвежу яму. Були тутъ самѣ молодѣ медведики, що не набрали ще вôдъ старшихъ розуму, тому приняли свого дивного гостя и дали ему порядно выспати ся, шануючи право гостинности. Въ ранцѣ пôзнавъ гôсть, протверезившися якъ слѣдъ, своихъ небезпечныхъ сусѣдôвъ и ставъ кричати, що дуже здивувало его медвежихъ товаришѣвъ. Дозорця вытягнувъ его, а сей не подякувавши навѣть за нôчлѣгъ, утѣкъ ажь закурило ся. Очевидно радый бувъ, що товаришѣ не забажали бодай пообôймати его въ ночи.

— ТЕЛЕҐРАФУЮТЬ зъ Петербурга: „Въ нашôмъ мѣстѣ потопа. Рѣка Нева выступила ненадѣйно зъ берегôвъ и замулила каналы, а вода зъ нихъ вылила на мѣсто. Богато улиць е залитыхъ ажь до высоты першого поверха. Дванайцять тысячь жителѣвъ втратило захистъ и цѣле свое майно. Много потопилось. Вода повымулювала домовины зъ кладовищь такъ, що тысячѣ трупôвъ плавае по улицяхъ мѣста. Цѣлый Кронштадтъ пôдъ водою. Власти, якъ звычайно въ Росіи, безраднѣ.

— МАЙЖЕ цѣлу Европу навѣстили послѣдными днями страшнѣ морозы, снѣги, бурѣ и метелицѣ. Въ Нѣмеччинѣ и Австріи позамерзало богато людей; въ Анґліи, Швеціи и Норвеґіи перервана вся комунікація (наслѣдкомъ величезныхъ снѣгôвъ), а навѣть въ полудневôй Италіи, Испаніи и Франціи падають снѣги и доскулюе люта зима.

На моряхъ розбило ся кôлькадесять кораблѣвъ, а втраты въ людяхъ мають бути великѣ.

— РОБÔТНИКЪ Иванъ Цюпакъ, Русинъ, родомъ зъ Лѣшнои. повѣта Лѣско, въ Галичинѣ, впавъ зô сходôвъ першого поверха дому ч. 711. при Скрентонъ ул. въ Скрентонъ, Па. и такъ тяжко потовкъ ся, що теперь догарае въ шпитали. Сердегу кинула зô сходôвъ „виска“, котрои за богато потягавъ. По тôй причинѣ не належавъ такожь до нѣякои орґанізаціи, наслѣдкомъ чого лишивъ жѣнку и дитину безъ средствъ до житя.

— КÔЛЬКО угля зуживае цивілізованый свѣтъ? На се пытане дае вôдповѣдь американьскій консуль въ Кардифтъ, котрый надôславъ до міністерства справъ внутрѣшнихъ у Вашинґтонѣ цѣкаву статистику продукціи угля въ цѣлôмъ свѣтѣ. Дôзнаемо ся зъ неи, що въ 1902. роцѣ выдобуто въ Анґліи 227 міліонôвъ 95 тысячь тонъ камѣнного угля, въ Сп. Державахъ 268 міл. 688 тыс. тонъ, въ Нѣмеччинѣ 107 міл. 436 тыс., у Франціи 29 міл 574 тыс., а въ Бельґіи 22 міл. 796 тыс. тонъ. Загаломъ продукція угля въ цѣлôмъ свѣтѣ выносила 1902 р. около 700 міліонôвъ тонъ.

— ВТѢХА и радôсть завитали въ родину пп. Лабовскихъ въ Olyphant, Pa., несучи имъ въ дарѣ маленького хлопця, котрому дано на хрестѣ имя Михаилъ. Нехай ховаесь въ здоровлю на втѣху родичѣвъ и на пожитокъ Американьскôй Руси!

— ПÔДЧАСЪ неприсутности родичѣвъ згорѣла коло Джесконъ, Міс. хата фармера, мурина, а въ нѣй четверо дѣтей, полишеныхъ безъ нагляду. Коли родичѣ вернули домôвъ застали тôлько згарища дому и перепаленѣ кости своихъ дѣтей.

— НЮЙОРСКІ учителѣ шкôлъ народныхъ зъорґанізували-сь въ юнію, до котрои приступило доси 13 тысячь членôвъ. Цѣлею орґанізаціи е полѣпшене долѣ учителѣвъ, котрѣ працюють тяжко надъ пôднесенемъ просвѣты. а суспôльнôсть платить имъ за се менше, чимъ неодному льокаеви. Покривдженѣ беруть ся отже за руки, щобы спôльными силами выборотити собѣ красшу долю.

— КОМАРѢ не лишь въ Канадѣ докучають людемъ. Про незвычайный нападъ сихъ „кровопійцѣвъ“ доносять зъ Мадриту (въ Испаніи). Въ недѣлю пополудни, коли весь паньскій Мадритъ уживавъ проходу, показала ся надъ мѣстомъ чорна хмарка, котра своимъ выглядомъ всѣхъ зацѣкавила. За хвилю незвычайна хмара почала бôльшати, у воздусѣ зашумѣло и на жителѣвъ Мадриду злетѣла неначе мрака тьма-тьменна кровожадныхъ москитôвъ. Всьо, що жило, люде и звѣрята, кинуло ся утѣкати. але неумолимѣ комахи достали ся до найдальшихъ закутинъ домôвъ и тамъ сѣкли, жалили, кого лишь стрѣтили. Насchallenge Насытившись людскою кровію, комахи, неначе на даный знакъ пôднесли ся зъ трудомъ у воздухъ и полетѣли у дальшу мандрôвку на сходъ.

— НА день 26 Нов. с. е. день подяки запросила друга пресв. церковь въ Pittsburg нашихъ Русинôвъ, щобы вôдспѣвали народный имнъ „Ще не вмерла“. По урочистости запросила вже наперёдъ на слѣдуючій рôкъ.

О. Н.

ЧАСОПИСЬ „Catholic Citizen“ обчислила на основѣ рапортôвъ еміґраційного комісаря, що мѣжь еміґрантами, якѣ минувшого фіскального року приѣхали до Сполученыхъ Державъ було 450 тысячь католикôвъ, 75 тысячь греко-католикôвъ, 200 тысячь протестантôвъ и 76 тысячь жидôвъ. Для насъ интересне въ тôмъ се, що мѣжь тыми 75-ма тысячами греко-католикôвъ е безъ сумнѣву бôльша половина Русинôвъ.

„Hic Rodus, his salta“.

Езопъ, славный грецкій писатель, згадуе про чоловѣка, котрый хваливъ ся разъ, що перескочивъ островъ Родусъ. Маю навѣть свѣдкôвъ на се — говоривъ. Тодѣ оденъ изъ слухачѣвъ перебивае ему словами: „Не переконаешь насъ говоренемъ, братку. Але ту е нашъ Родусъ — скочь и докажи що вмѣешь“. — Легко хвалити ся, але тяжко доказати. Сю правду всюда можна примѣнити, навѣть до медицины. Тринера Американьскій Еликсиръ Гôркого Вина е одинокимъ средствомъ, препоручанымъ черезъ священикôвъ, монахинь, лѣкарѣвъ и многихъ вызначныхъ горожанъ. Кождый говорить, що е оно найлѣпшимъ и найпевнѣйшимъ средствомъ на всѣ недуги жолудка, нервовôсть та малу скôлькôсть крови и що точно дѣлае такъ, якъ свѣдчить фабрикантъ. Вôдновлюе кровь, спричиняе добрый и здоровый апетитъ та природный, крѣпкій сонъ. Смакъ его дуже милый, а вплывъ безпроволочный.

На продажь у всѣхъ аптикахъ або у фабриканта: Jos. Triner. 799 So. Ashland Ave., Chicago, Ill. Pilsen Str.

До вѣдомости всѣмъ п. секретарамъ „Союза“!

О хорошѣ оригінальнѣ вôдзнаки для дѣтей Р. Н. Союза вже постаравъ ся, а такожь и о новѣ вôдзнаки для старшихъ. Кождый членъ до 3 мѣсяцѣвъ вôдъ часу вступленя мае мати вôдзнаку. Прошу всѣхъ п. секретарôвъ сейчасъ менѣ донести, скôлько вôдзнакъ для старшихъ а скôлько для дѣтей маю прислати кождому Вôддѣлови. Вôдзнаки для старшихъ мае ся все продавати по 85 цт., а вôдзнаки дитинячѣ по 25 ц. и то лишь за готôвку.

С. Ядловскій,
Гол. секретарь.

Пайлотъ Бютъ.

(PILOT BUTTE).

—Аквареля.—

(Конець).

Коли бъ бувъ грôмъ зъ ясного неба вдаривъ, не бувъ бы ся Куба такъ перестрашивъ, якъ теперь. Стративъ голову зовсѣмъ. Єго юнацтво пропало въ одну мить.

— Ото-мъ ся доробивъ! Кôлька днѣвъ побувъ въ Канадѣ, тай вже треба до арешту йти.

— А бодай бы та Канада запала ся!

Єго потѣшали. Въ души тѣшили ся, що „надибавъ свôй свого", але що самй собѣ ще не довѣрювала, отже въ всякôмъ разѣ волѣли Кубѣ жаловати.

Вôдъ влесливыхъ слôвъ мякшавъ Куба, якъ вôскъ вôдъ тепла. Сльозы выступили ему на очи. Думавъ, думавъ, а далѣ, пôсля свого звычаю, ставъ спѣвати:

„Въ Риджайнѣ на рынку
Є красні палаци;
Хто въ нихъ сидѣвъ буде,
Той гôрко заплаче.

Сидѣвъ-же и я тамъ,
О, Боже мôй милый!
Черезъ тѣ гуцули,
Що мя тамъ всадили...."

Дальше не мôгъ тягнути, бо розплакавъ ся, якъ дитина. Жаль стало его людямъ. Законъ канадійскій, що за пощочину мôгъ бы вкарати тримѣсячнымъ арештомъ, выдавъ ся имъ несправедливымъ.

— Павлуню! А ты не напишешь до Говилова, що я йду до арешту? — говоривъ солоденько Куба до хорого Павла.

— Хоть бымъ и хотѣвъ написати, то, Бôгъ-ме не можу. Тажь видите, що права рука спухла менѣ по локоть, якъ колода.

— Не пиши, Павлуню, не пиши! Я тебе скривдивъ, але нехотячи, Бôгъ-ме не хотячи. Ты добрый хлопець — не будешь мстивъ ся? Правда?

Втиравъ сльозы и йшовъ до Павла, щобы его поцѣлувати. Павло вôдвернувъ голову. Єму здавало ся, що Куба розôгнавъ ся, абы его вкусити. Куба легко зачервонѣвъ ся.

На другій день бувъ въ Риджайнѣ.

До арешту не пойшовъ!—„выкрутивъ ся. Пожалували его „камратя" и якъ стали то хитрощами то погрозами пôдходити побитого парубѣку, такъ той змякъ и давъ ся намовити до згоды. Заплативъ Куба 10 доляровъ, наѣвъ ся досить страху, а потôмъ порядно впивъ ся и заледви дотягнувъ ся до Пайлотъ Бютъ.

Вôдъ того часу боявъ ся брати ся до бійки. За те пакостивъ ще больше.

Вылѣзе на лôжко, закурить собѣ люльку и, нѣбы не хотячи, плює на Павла.

Просить ся Павло:

— Кубо! дай спокôй! Не плюй на мене. Що я тобѣ виненъ?

— А, то ты тамъ ще гниешь? — говорить Куба и байдужно плює на него дальше.

* *
*

Довгі були Павловй днѣ робочй, але днѣ слабости були ще довшй.

Сѣра темрява залягала кару. Павлова гадка спала. Въ довгй днѣ передумавъ вже все, що мôгъ. Не було вже що думати больше. Лежавъ теперь и бездушно дививъ ся на шпару въ стѣнѣ кары. Сею шпарою пхало ся свѣтло, роздрôбнювало ся на тонкй стрѣлы и вбивало ними чорну пôтьму. Комарѣ кусали Павла немилосердно и весело бренѣли, наче-бъ глумили ся зъ его безсильности. На дворѣ стиставъ вѣтеръ и злôсно потрясавъ дверми кары. Очевидно зберало ся на бурю.

Дверѣ кары застукотѣли, вôдсунули ся и до кары влѣзъ boss. Подививъ ся на лежачого Павла, скрививъ уста и байдужно спитавъ:

— What is the matter with you?

Павло, хоть не розумѣвъ „баранячои" мовы, то догадавъ ся, о що ходить, и показавъ опухлу руку.

Boss и не глянувъ на ню, але ставъ сердито щось говорити и показувати рукою на схôдъ. Повтарявъ кôлька разôвъ „God damn" и „Winnipeg". Павло розумѣвъ, що „басъ" вôдправляє его до Віннінеґ. Не мавъ що вôдповѣдати. Бувъ вже приготованый на те. Boss выйшовъ.

Павло лежавъ хвильку спокôйно. Великий жаль стиснувъ его за серце. Якъ на долони бачивъ змарноване свое молоде житє. И не бачивъ жадного выходу передъ собою.

— Зъ кары не вступлю ся, хиба мя вынесуть. А вынесуть, то я положу ся на земли передъ карою и звôдтамъ нѣхто вже мене не рушить. Я не можу йти. И зрештою по що йти? Вмерти тутъ мушу; чи тутъ, чи двѣ милѣ дальше. А таки лѣпше тутъ.

— Залѣзу въ траву, щобы менѣ нѣхто не перескаджавъ и тамъ може поволеньки смерть мене возьме. Щобы тôлько вже найскорше!

— И кому яка користь зъ мого житя або зъ моеи смерти?

Майже несвѣдомо оперъ ся на лôкоть, пôднѣсъ ся трохи и подививъ ся пôдъ „ковть", що заступавъ ему подушку. Свого часу поклавъ бувъ тамъ томъ, Шевченковыхъ поезій. Хотѣвъ теперь у нихъ шукати забутя-потѣхи. Книжки не було. Здивувавъ ся. Значить, хтось взявъ. Гôрко усмѣхнувъ ся и впавъ назадъ.

Розгорячкованый — ставъ маячити.

На дворѣ гудѣло и шумѣло. О стѣны кары ставъ бити густый дощь. Сумракъ въ карѣ збôльшавъ ся чимразъ больше.

Вечорѣло.

Прийшли робôтники вôдъ роботы. Змоклй, обołоченй, сердитй.

— Працюй, гаруй день въ день, ажь очи вылазять, въ недѣленьку святу спокою нема, а вôнъ каже ще и въ дощь робити. А бодай бы васъ Панъ Бôгъ скаравъ, що такъ неволите людей! —

— Якъ бымъ въ Ґаліціи въ дворѣ служивъ, то бымъ такъ не бѣдувавъ, якъ тутъ, — бѣдкавъ Яструбчакъ.

— Запхали насъ въ пущу, де нема нѣ церкви нѣ ксьондза и гинь, христіяньска душе, — медитувавъ Голубець.

— И де мы теперь пообсушуемо ся.

— Ой пôйдемо до Канады,
Будемо панами.
Ой заплачуть глещавецкй
Дѣвчата за нами.

— Отосьмо, Бôгъ-ме, паны! Робимо, якъ мулы, жиемо, якъ псы. Комарѣ насъ ѣдять, якъ стерво. Сорочки нема кому выпрати....

Кричали и гаркотѣли, якъ жиды.

А Павло лежавъ и маячивъ въ горячцѣ.

— Г-мъ, хто взявъ.... менѣ книжку зъ-пôдъ головы? — Грубу.... синю....

Якось вчувъ се Куба. Звернувъ ся до свого лôжка.

— Тую?

Пôднѣсъ въ гору „Кобзаря". Павло дививъ ся десь въ стелю.

— Я хотѣвъ навчити ся якои спѣванки, але то певно самй радикальскй, — говоривъ немовь оправдуючи-сь Куба и шпурнувъ книжкою въ Павлôвъ кутъ.

— Черезъ такихъ, якъ ты, мы зъ Ґаліціи мусѣли втѣкати, а теперь такъ бѣдуемо, — додавъ.

— Але то, знаете, дивно, що „басъ" его до теперь ще не нагнавъ, — пригадувавъ голосно Яструбчакъ.

— Що, нагнавъ? — кинувъ ся Павло, якъ громомъ раженый. — Нѣ, не нагнавъ; я самъ пôйду.

Горячково пôднѣсъ ся и, якъ тѣнь, ставъ тихо сунути ся до дверей. Щось и страшне и дивне було въ его ходѣ.

— Ты де йдешь?

— На хвильку, на дворъ.

Вже бувъ за дверми. На дворѣ сѣкла густа мрака. Павло бувъ босый и неодягненый. Але не зважавъ на те и пустивъ ся вôдходити вôдъ каръ. Трава обросила его по поясъ. Тонка сорочка прилипла до тѣла. А вôнъ йшовъ все дальше и дальше. Трясъ ся зъ великого холоду, але не стававъ. Взяла ся десь у нѣмъ незвычайна сила.

На дворѣ ставало темно.

Вôдъ каръ дали ся чути звуки пѣснѣ. Були сумнй и плакучй, якъ сумна и плакуча була природа того вечера.

— Отсе моя похоронна пѣсня, — подумавъ Павло. Оглянувъ ся, чи нѣхто его не бачить, а опôсля станувъ и ставъ надслухувати.

— Галичино дорогая, мôй родимый краю!
Черезъ жидôвъ, черезъ панôвъ тебе покидаю.
Черезъ жидôвъ, черезъ панôвъ, черезъ адвокатôвъ
Мусить Русинъ утѣкати зъ рôдненькои хаты.
Пишуть паны изъ Гамбурка: „Гей, слухайте люде!
„Ой йдѣть, люде, до Канады, тамъ Вамъ лѣпше буде!"

— Ой лѣпше, то-то лѣпше! — засмѣявъ ся иронічно Павло и ставъ йти дальше. Плачлива мельодія чимразъ больше глухла, а наконець зовсѣмъ занѣмѣла.

Лишень вѣтеръ вивъ дужше, и дощь, що змôгъ ся на-ново, бивъ збôлѣлй Павловй плечѣ. Кары мусѣли бути вже десь далеко. Павло самъ собѣ дивувавъ ся, що може ще йти. Незадовго побачивъ передъ собою невысокій насыпъ головного шляху Canadian Pacific Railway.

— Слава-жь Тобѣ, Боже! Тутъ вже все закôнчить ся. Положу ся на шины и тренъ мене переѣде тай буду мавъ на вѣки вѣчнй спокôй зъ тимъ нѣкчемнымъ житємъ.

Выдрапавъ ся на пѣсковый насыпъ и сейчасъ кинувъ ся на-поперекъ шинъ. Вôддыхавъ тяжко. Голова тяжѣла. Почувъ сонность.

— А може.... може ще не часъ?....

Хотѣвъ порушити ся, але втративъ притомность.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Коли Павло довго не вертавъ до кары, выйшовъ Семко Дутчакъ на дворъ, щобъ за нимъ подивити ся. Нѣгде не було нѣчо видно.

— Павле! Павлуню! — кликавъ его и обôйшовъ кары довкола. Павла не було. Занепокоєный вернувъ до кары и сказавъ, що по Павлови и слѣдъ пропавъ. Куба засмѣявъ ся.

— Вôнъ хоче насъ пострашити. Якъ змерзне, то прийде. Не бôйте ся.

Але Павло не прийшовъ.

На другій день довѣдали ся нашй робôтники, що Павла розтяла въ ночи желѣзниця на три части. Ѣхали рано „секшенмены" до роботы и найшли на дорозѣ страшно понѣвеченого трупа молодого парубка. Бувъ незагорненый и босый. И черезъ те его пôзнали.

Caspar, Cal. вересень 1903. Мирославъ Стечишинъ.

Вôдповѣдь
на Спростоване о. Філяса.

По причинѣ мого занятя, не мôгъ я скорше на „Спростоване" о. Філяса (Свобода ч. 37) вôдповѣсти.

Дописъ моя, очевидно, роздратовала дуже о. игумена, бо простуючи еѣ вôнъ накинувъ ся въ спосôбъ досыть невôдповѣдний его становищу не лишь на мене, але чомусь и на мою фамилію... Але дармо, видно, о. игуменъ звыкъ бувъ все лишь похвалы збирати, тому всяка критика хотяй бы и слушна непокоить его.

Имени свого я не встыдаюсь и того що сказавъ не выпираю ся.

Блуды про котрй я писавъ суть, на жаль, не клеветою а правдою. Згадати про нихъ публично взывавъ мене не хто другій а самй Русины, котрыхъ дѣти въ службѣ находять ся и часами зле вôдносять ся взглядомъ на вѣру въ власныхъ родичѣвъ.

Що тутешна молодѣжь (хочь и не вся) здеморалізована про се и вы самй здорово знаете. Выжь самй ходили и заглядали тамъ де рускй дѣвчата въ пôстъ св. Петра танцювали, а опôсля въ вечѣрной школѣ говорили вы, що ихъ имена подасте до часописей, если не поправлять ся. Або чи се може неправда, що мѣстова поліція розгоняла въ Недѣлю музыку и танцѣ, на котрыхъ находили ся тй самй дѣвчата, котрй стоять пôдъ вашимъ доглядомъ и монахинь? Хиба, що вы тй музыки и танцѣ зовете театральными представленями, якй монахинѣ уряджують — тогды даруйте. Та я певный, що еслибъ вы поспытали котру зъ учениць що се есть театральне представлене, то она ледви чи умѣла бы вамъ вôдповѣсти.

Що до вечѣрнои школы, то заложене еѣ се не заслуга ваша, анѣ монахинь, анѣ Французôвъ. Єли хочете, я вамъ розкажу въ кôлькох словахъ, чому то Французы старали ся о вечѣрну школу для рускои служачои молодѣжи въ Едмонтонѣ.

Єще въ 1897—1898 р., коли о. Тимкевичъ приѣхавъ до Америки, спровадивъ вôнъ тутъ 30—35 рускихъ букварѣвъ та полишивъ ихъ на мои руки. Книжки тй роздавъ я помѣжь дѣвчата, бо куповати нѣхто не хотѣвъ, и они зробили перший крокъ до науки руского читаня та писаня въ сихъ сторонахъ. На фармахъ можна ще и теперь знайти тй самй книжки, въ одныхъ хатахъ щений; зъ нихъ учать ся дома рускй дѣти.

Другій товчокъ до науки дали нашимъ людямъ Анґлійцѣ. Они учили самй по домахъ вечерами тихъ, що у нихъ служили и захочували ихъ ходити до вечѣрнои школы. Все те робили люде чужй намъ по народности и вѣрѣ (Анґлійцѣ-протестанты). Они учили нашу молодѣжь читати и писати по анґлійски тогды, коли про Василіянъ ще анѣ слуху не було. Побачивши се Французы, стали глядѣти на тое заздрôснымъ окомъ и завели свою вечѣрну школу, сподѣючи ся при еѣ помочи притягнути нашу молодѣжь до свого костела. Зачали намовляти нашу молодѣжь до своеи школы а скоро лишь звабили деякихъ сейчасъ поставили цѣну за науку 25 центôвъ, а опôсля 50 ц. на мѣсяць. Розумѣе ся, що кромѣ сего, не забули Французы и на колекту. Колектували вôдъ нашихъ дѣвчатъ грошѣ, ходячи за ними по приватныхъ домахъ де они служили а будили при тôмъ такъ влѣзливй, що одна Анґлійка мусѣла єзуіта зъ хаты нагнати, коли тôй уперто домагавъ ся колекты вôдъ служачои у неи дѣвчины.

Рокôвъ зо два ходили дѣвчата до французкои вечѣрнои школы, але пôзнавши за що Французы ихъ люблять, зачали помалу ѣѣ опускати. Але тимчасомъ Французы вже рахували собѣ, що тй, котрй ходили до ихъ школы суть ихъ парохіянами и ганьбили ихъ чому не ходять до костела та до сповѣди. При тôмъ всегда говорили Русинамъ що рускихъ священикôвъ въ Канадѣ нѣколи не буде и таке инше. Русины не знали що робити. Деякй ходили вже до костела але до сповѣди нѣ, бо зъ Французами не могли розмовити ся. Щобы сему лиху зарадити приходить до мене разъ оденъ єзуіт и питає чи я бы не мôгъ учити его по руски. Знаючи до чого все иде я вôдказавъ, що нѣколи сего не зроблю. Тогды просивъ мене перевести ему на руске бодай образчокъ совѣсти думаючи, що въ тôй спосôбъ буде мôгъ легше на Русинôвъ полювати. А коли я и того ему вôдказавъ, тогды Французы назвали мене своимъ найбôльшимъ ворогомъ та старали ся мене знищити. Розповѣдали всѣлякй неправдивй рѣчи про мене, стараючи менѣ шкодити. А въ школѣ заказували читати рускй книжки, „Свободу" та сходити ся зо мно-

ю, страшучи пекломъ тихъ, хто смѣвъ бы зо мною говорити та грозили не пустити такого до свого костела. — Не могучи нѣякъ обôйтись безъ попа, котрый бы розумѣвъ мову „Галичанъ" роздобули Французы Кулявого, опосля Ольшевского а сей зъорґанізувавъ цѣлый полкъ польскихъ монахинь, зъ котрыхъ 4 передержувавъ въ своимъ домѣ, доки родичѣ не забрали ихъ назадъ до себе. Ольшевскій зачавъ свою роботу на бôльшу скалю, бо Французы вôддали ему повну власть надъ Русинами та Поляками (сихъ послѣднихъ тутъ мало) вôдъ Альберты ажъ до Манітобы. се есть до княжества Кулявого. Горо панувавъ ксьондзъ Ольшевскій доки ему не попсувавъ троки бизнесу приѣхавшій тутъ о. Заклиньскій. Довѣдавшись про се Французы, сейчасъ стали телефоновати и телеграфувати до него, обѣцюкали ему горы и долы, кобы лишь належавъ пôдъ юрисдикцію ихъ бискупа. Але о. Закл. не хотѣвъ на тое пристати. Що повысшй рѣчи суть правдивй знаю звôдси, що бувъ емъ переводчикомъ мѣжь о. Зак. а франц. бискупомъ.

Коли штучка не удалась въ о. Зак., звернулись Французы до Індіяньского місіонаря Лякомба, котрый мавъ ѣхати до Европы. Они поручили ему, щобы вступивъ до австр. цѣсаря та до Львова и просивъ помôчь духовну для тутешныхъ Русинôвъ через выслане до [illegible]ды рускихъ монахôвъ и монахинь. Поѣздка Лякомба не остала безъ наслѣдкôвъ. Невдовзѣ приѣхавъ о. Жолдакъ до Канады а по короткôй візитацій та запознаню ся зъ тутешными Французами выѣхавъ вразъ зъ французкимъ Єзуитомъ (Father John) назадъ до старого краю по бôльшу помôчь. О. Жолдакъ наробивъ въ краю крику, що въ Америцѣ треба конечно Василіянôвъ, бо тамъ радикалы вже геть перевертають землю до горы ногами — ну, а на его и Father John's старания явились вы о. игуменъ зъ своими товаришами и товаришками.

Не говорѣть отже, що то вы все організували, бо Французы ще передъ вами старались збирати все до купки, що давалось збирати, щобы опосля стричи.

Верну ще разъ до неморальности и закиданя менѣ брехнѣ. Фактомъ есть, щотй дѣвчата, що стоять пôдъ нагладомъ служебниць, въ Недѣлѣ гуляють, що ажъ поліція ихъ розганяе. Чи се назвете моральнымъ, чи се добрый примѣръ?

Каже о. Філясь, що дѣвчата галицкй держать ся осторонь вôдъ буковиньскихъ але такъ не есть, чого найлѣпшимъ доказомъ, що оо. Василіяне збирають колекту на церковь а мѣжь Буковинцями а якъ же бы се було можливо, слибъ они держали ся на боцѣ?

Неправдою есть и тое, щобы Англійцѣ робили рôжницю мѣжь Буковинцями а Галичанами и Галичанъ поважали а Буковинцѣвъ нѣ. Розумѣе ся, що о. Філясь сидячи на фармѣ не стикае ся зъ Англійцями и не знае що дѣєсь въ Едмонтонѣ, але тогды не повиненъ говорити про се про що певно не знае. Кождый, хто хочь троха стикаесь зъ Англійцями знае, що они не роблять жадной рôжницѣ мѣжь Русинами чи они зъ Галичины чи зъ Буковины а що до „шанованя", то шанують кождого хто честный и моральный — еслижь хто що зле зробить, то чи вôнъ зъ Галичины, чи зъ Буковины его не питають, але беруть до Ивановои хаты. Що суть Русины въ Едмонтонѣ, котрй сидять на вѣру зъ дѣвками або женами другихъ, про се знае добре о. Філясь скорше може якъ я, бо се его парохіяне. Чи публична оборона сихъ людей въ часописи и завиване правды въ бавовну поправить ихъ, дуже сумнѣваюсь.

Незгодне зъ правдою е и те, буцѣмъ то неморально ведуть ся тутъ двѣ невѣсты, котрй суть вôдступницями. Ихъ е бôльше якъ двѣ тыхъ, що роблять людямъ ганьбу щодня у мѣстѣ (одна вже пôшла до вязницѣ за злодѣйство) а се всѣ тй, що ходять до французкого костела слухати проповѣдей.

Пише о. Ф. про кольосальну працю. Я тыхъ „кольосôвъ" не бачивъ, хиба що пôдъ ними треба розумѣти двѣ хаты якй закупивъ вже готовй на Біверлейку. Правдою е, що о Русинôвъ въ Едмонтонъ стараегесь, та чи выйде имъ се на пожитокъ се также доперва будучность покаже.

Що нѣхто зъ Василіянъ не упоминавъ ся о пенсію въ Едмонтонѣ, то се длятого, бо Едмонтонъ Французы рахують за свôй а вы стоячи пôдъ юрисдикціею Французôвъ не можете псувати имъ інтересу. Народъ попре васъ тогды, если вôдсунетесь зовсѣмъ вôдъ Французôвъ, инакше всегда буде вамъ недовѣряти.

О. Ф. пише, що тымъ „нѣхто", що не ходить до францускôго костела е хиба самъ дописуватель, але въ тôмъ о. Ф. милить ся, бо насъ есть высше 30 осôбъ, котрй неходимо до французкого костела длятого, що се не нашь, але тыхъ ворогôвъ, що хочуть нашу вѣру, нашу мову, нашь народъ въ кайданы закути.

Що до проповѣдей то я чувъ ихъ будучи разъ въ костелѣ, але если всегда тамъ такй проповѣди голосять ся то лѣпше, щобы ихъ не було, бо они годять ся радше для невôльниковъ, котрй цѣлують руку яка ихъ бе, якъ для людей свобôдныхъ.

Мылите ся, коли кажете, що Французы не беруть нѣчого за лавки въ костелѣ. Дѣвчата: Марія и Анна Тичковска могли бы вамъ розказати, що Французы справдѣ за сидженя вôдъ нихъ колектували. Они могли бы вамъ розказати и много другихъ цѣкавыхъ рѣчей.

Що Оо. Василіяны выбрали комітетъ для збираня складокъ на церковь се правда, але власно тимъ обидили Едмонтоньскихъ Русинôвъ, бо выбрали комітетъ безъ волѣ народа, на свою руку. Якимъ правомъ могли вы се робити, або розвязувати давный комітетъ? Розумѣе ся, що хотяй вы и мене поставили въ своимъ комітетѣ — то однакъ я за члена вами установленого комітету себе не признаю, бо комітетъ, сей бувъ установленый самовôльно безъ згоды народа.

М. Іовда.

ДОПИСИ.

Зъ Buffalo, N. Y.

Дня 24 Листопада с. р. вôдбувъ ся въ Buffalo, N. Y. на Black Rock-у баль парохіяльный на доходъ будовы церкви. Помимо ворожои аґітаціи деякихъ людцѣвъ, котрыхъ имена на разѣ промовчую, выпавъ баль пôдъ кождымъ зглядомъ дуже добре и принѣсъ намъ чистого доходу звишь $100.00. Галя була биткомъ заповнена, такъ що бракло мѣсця для танцюючихъ. Всѣ учасники балю вынесли дуже миле враженe, що наша заморска Русь Украина лучить ся разомъ и стремить згодно до однои меты, та не забувае на нашу матѣрь церковь. На балю явили ся не тôлько Русины зъ Black Rock, але також и зъ East Buffalo а навѣть и зъ Канады. Забава середъ танцѣвъ и пѣсень патріотичныхъ протягнулась ажъ поза 4 год рано. Явилось також и кôлькохъ Полякôвъ.

До збôльшеня касы причинили ся декотрй сальонисты и бучеры, що безкорыстно жертвували, то пиво, виску и вино то знову мясиво на перекуску, за що имъ комітетъ балевый на сѣмъ мѣсци складае подяку. Парохія наша хоть недавно заснована, бо доперва зъ приѣздомъ сюда о. Василя Гривнака, бувшого сотрудника въ Нараевѣ, орґанізуесь и розвивае ся досыть скорымъ темпомъ. До теперь выплачено вже одну лоту пôдъ церковь за $600.00 а на другу вложено вже въ банку $300.00. Та бѣда одна въ тôмъ що у насъ роботы по фабрикахъ йдуть дуже лихо, заледво 4 дни въ тыжни, черезъ що нарôдъ озябло бере собѣ справу будовы. Суть такй, що до теперь еще анѣ цента на фондъ не дали а прійти до нихъ по колектѣ, то ховають ся по закамаркахъ. Гей! Братя Русины, отрясѣть ся зъ сеи байдужности старокраевои, та беръть ся скоро до дѣла, щобъ зъ васъ потомъ люде не смѣяли ся. Берѣть собѣ примѣръ зъ Полякôвъ та Нѣмцѣвъ.

Присутный.

Зъ St. Louis, Mo.

День 22 листопада бувъ для Ст. Луискихъ Русинôвъ святомъ трехъ торжествъ, бо въ тôмъ дни братство св. А. Мих. святкувало свого патрона, вôдбулось посвячене свѣчника и заложене сестричного братства. Братство св Архистратига Михаила обходило день свого патрона и запросило ще два братства до участи. О 10-ôй рано зôбрались всѣ братства въ гали, звôдки вырушили въ парадѣ до каплицѣ где вôдбулась торжественна Служба Божа. Обширна каплиця була биткомъ наповнена якъ нѣколи а у кождого зъ присутныхъ видко було святочный настрôй. По евангелію о. Чаплиньскій выголосивъ гарну проповѣдь до Брацтва зъ зазывомъ до единости и дальшои працѣ для добра брацтва та церкви. При кôнци Службы Божои вôдбулось торжественне посвячене першои жертвы для будучои церкви, прекрасного свѣчника, якій справивъ за $60 звѣсный патріотъ братъ Александеръ Валевскій. Правдиво импонуюча була хвиля коли, трийцять кумôвъ окружило свѣчникъ и до рукъ своихъ взяли хорошй звисаючй встяжки. Пояснивши значѣне свѣчника священикъ вôзвавъ людей до жертвованя на сплачене закупленыхъ лотôвъ пôдъ церковь, щобъ якъ найскорше можь було приступити до будовы свого власного храму. Братъ Валевскій, освѣдчивъ, що готовъ сплатити въ кождôй хвили часть пожичену тому, котрый бы передъ часомъ зажадавъ звороту своеи пожички. По вечѣрни того самого дня пôсля щирыхъ слôвъ заохоти зъ боку священика заложено тутъ брацтво сестричне им. св Елены до котрого приступило много членôвъ. Предсѣдателькою выбрано п. Валевску, мѣстопредсѣдателькою п. Шпакову, касіеркою п. Марфутову а секр. п. Ябчанкову. Пôднести належить, що се нове брацтво взялось вже слѣдуючого дня енерґічно до збираня складокъ на церковь. Брацтво Соединенія (найстарше въ Ст. Луисъ) ухвалило $60 на справлене евангелія а також закупило красный золотый годинникъ на выгравку, на котрый білеты можна дôстати у брата Марфута (1314 S. 3d st.) по цѣнѣ 25 центôвъ.

Перебуваючи и маючи въ кôлькохъ мѣсцевостяхъ Америки способôбнôсть пôзнати неодну громаду руску смѣло сказати мушу, що нѣгде не бачивъ я такои згоды и стôлько охоты, щирости, та енерґіи до працѣ для добра громады и церкви якъ тутъ. Если такъ дальше пôде то Ст. Луиски Русины станутъ примѣромъ для иншихъ громадъ въ Америцѣ.

Ся щира охота та воля зродилась тутъ мѣжь Русинами вôдъ часу коли прибувъ тутъ, енерґічный та ревный о. Чаплиньскій, котрый помимо невигодъ та прикрыхъ обставинъ горне всѣхъ до одного дѣла.

Й. Аеръ.

Зъ Sifton, Man. Canada.

Протестъ.

Мы Сифтоньскй Русины зрозумѣли дуже добре, що вороги нашй якъ римскй такъ и царославнй чигають на нашу вѣру, народнôсть и маетки громадскй, длятого протестуемъ и заявляемъ, що жадныхъ римскихъ анѣ царославныхъ епископôвъ не признаемъ нашими наставниками. И кличемъ до васъ дорогй братя по всѣхъ кольоніяхъ, не дайте ся взяти пôдъ ноги. чужимъ дерунамъ, але боронѣмъ ся вôдъ нихъ по козацки проганяючи ихъ на всѣ вѣтры та тримаймо ся купы. Своими маетками мы повиннй самй заряджувати а не хто другій. На жаль есть ще мѣжь Русинами люде темнй и пôдвчений, котрй пхають силомôць пôдъ Француза свое майно громадске та слухають тихъ котрй волочать ся зъ Кулявыми по кольоніяхъ и намовляють нарôдъ, що „то всьо одно!" Майте вже разъ розумъ братя, а сли ще не бачите, до чого то все веде, то просѣть Бога, щобъ васъ освятивъ свойовъ небесновъ ласковъ та навѣвъ на лѣпшу дорогу.

В. Стандрикъ, Яковъ Заруцкій, Петро Иванчишинъ, Петро Григорчукъ, Михаилъ Литовець, Гаврило Горинякъ, Сенько Кукъ, Петро Горза, Дмитро Лень, Семенъ Басараба, Симеонъ Качковскій, Петро Стандрикъ, Яковъ Стандрикъ, Дмитро Иващишинъ, О. Симеонъ Долгунъ.

Читайте дѣти!

Въ Америцѣ маемо вже споре число рускихъ школъ. До кождои зъ тыхъ школъ ходить досыть много школярѣвъ, въ денекотрыхъ есть повысше 100 дѣтей. Сподѣемо ся, що всѣ рускй школярѣ учать ся добре, але „Свобода" хотѣла бы знати, котрй дѣти учать ся найлѣпше. Щобы о тôмъ довѣдатись „Свобода" просить всѣхъ рускихъ школярикôвъ и школярки, щобы переписали власноручно стишочъ „Рôдна Мова" (вôнъ знаходить ся на 13 сторонѣ въ читанцѣ призначенôй для другои клясы) и заслали его до редакціи „Свободы" найдальше до 15-го Януара 1904 року. Хто найкрасше, найчистѣйше и безъ блудôвъ перепише сей стишокъ достане въ нагороду 3 доляры, хто другій зъ ряду перепише спишокъ сей найлѣпше — достане 2 доляры, а хто третый зъ ряду найлѣпше ся справить — достане одного доляра.

Кожда руска школярка або школяръ въ Сполученыхъ Державахъ и Канадѣ безъ взгляду на тое де мешкае и до якои школы ходить, нехай пришле намъ сей стишокъ, пôдпише свое имя и подасть свою адресу. Даемо Вамъ богато, часу тожь не лѣнуйте ся, але чимъ скорше присилай свои выробы а то на таку адресу:

SVOBODA,
Box 353 Scranton, Pa.

С. D.

ЗАГАДКА.

Знайдѣть укрытого чоловѣка и коня.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly, published every Thursday at 209-211 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO J. ARDAN, Publisher and Editor.

Terms: Two Dollars a year.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16, 1903 at the post office at Scranton, Pa., under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштує:

Въ Америцѣ на рôкъ	$2.00
До старого краю на рôкъ	$2.00
Въ Америцѣ на пôвъ року	$1.00
До старого краю на пôвъ року	$1.00

Оплачувати ґазету треба все-гда зъ горы (напередъ).

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру дôстанете вôдъ почтаря або агента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѣ грошей дôстати.

Адресъ:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Новый телефонъ Нумеръ 787

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, также свôй старый адресъ.

Безъименныхъ дописей не принимаемо.

Хто хоче, щобы те, що напише, було друковане въ „Свободѣ“ въ Четверъ, мусить прислати рукопись до Скрентонъ найдальше въ Пятницю вечеръ.

Поодинокѣ числа „Свободы“ можна купити у:
A. Wasserman,
29. Clinton Str., New York, N. Y.

Всенародне вѣче

въ Yonkers, N. Y.

(Конець).

Зъ черги слѣдовавъ рефератъ школьный, котрый выголосивъ о. П. Тимкевичъ. Треба примѣтити, що сей рефератъ бувъ дуже старанно и вычерпуючо выготовленый. Близько годины присутнѣ люде — а пополудни вже зôбралось ихъ числомъ высше 500, выслухали его зъ напруженою увагою а по скôнченю нагородили референта рясными оплесками.

Про справы школьнѣ амер. Руси говорило богато бесѣдникôвъ, якъ о. Улицкій, Дзядикъ, о. Констанкевичъ, о. Струтиньскій и другѣ. Справы школьнѣ, якъ заложене Института Выховуючого (Бурсы), запомога для студентôвъ высшихъ школъ и др. передано Комітетови фонду школьнои молодѣжи.

Третій зъ ряду рефератъ бувъ народно-орґанізаційный, котрый выголосивъ о. Н. Пôдгорецкій. Референтъ въ довгôй бесѣдѣ представлявъ, що Русины Америк., котрѣ вже больше якъ 20 рокôвъ живуть, бо такъ довго мають свои церкви, старались и старають ся про себе особно, а про вспôльность свою народну и до теперь не постарались. Русины Амер. не мають до теперь нѣ пяди своеи спôльнои землѣ. Русинамъ Амер. треба доконче до того стремѣти, щобъ мати свôй народный фондъ, свою класну народну хату — а тогды, коли мы будемо сильнѣ, будемо стояти такъ, якъ и другѣ славяньскѣ народности въ Америцѣ — будемо мати и силу и честь. Для того вѣче ухваляе:

Выбрати головный Народный Комітетъ, котрый бы за помочію марокъ народныхъ и другихъ способôвъ, зъ выключенемъ всякихъ колекторôвъ, котрѣ бы збирали жертвы на свою руку, збиравъ фонды на цѣли народнѣ и тыми фондами заряджовавъ.

Повѣдомляе ся всѣхъ Русинôвъ въ Галичинѣ и на Угорщинѣ, якъ також и тутешныхъ Русинôвъ, що зъ днемъ основаня Народного Фонду всякѣ колекты чи то за помочію оголошень въ часописяхъ, чи за помочію высыланя колекторôвъ суть разъ на все выключенѣ. Всякѣ просьбы чи то на пôдмоги церковь, чи на цѣли народно-просвѣтнѣ, чи аґітаційнѣ треба вносити на руки Народного Комітету, а той Комітетъ удѣлить пôсля потребы и можности вôдповѣдну пôдмогу.

Просить ся всѣхъ бизнесѣстôвъ, щобъ они помогли Народному Комітетови въ розпродаваню народныхъ марокъ.

По довгôй дискусіи надъ тымъ рефератомъ выбрано на внесене о. Дмитрова и секретаря „Союза“ п. Ядловского слѣдуючій Провізоричный Народный Комітетъ:

Голова: о. Н. Стефановичъ,
секр.: о. Н. Пôдгорецкій,
касіеръ: Ив. Глова,
члены: о. Н. Струтиньскій, о. А. Улицкій, п. Трембачъ, п. Гавр. Дзядикъ.

Поручено выбраному провізоричному Нар. Комітетови выготовити статуты и зъ готовымъ матеріяломъ выступити на найблизшихъ Народныхъ Зборахъ.

Пôсля перечитаня великого числа привѣтныхъ телеґрамъ*), приступлено до реферату економічного, котрого речникомъ бувъ о. Н. Струтиньскій.

Зъ властивою собѣ верьвою и жаромъ змалювавъ сей бесѣдникъ положене нашого робôтника — его житє-бутє — его вôдносины до орґанізацій робôтничихъ и задачѣ его въ будучности. Промову о. Струтиньского нагородили зôбранѣ гучными оплесками.

Пôсля вычерпуючои дебаты принято слѣдуючій резолюціє:

I. Вѣче Русинôвъ въ Йонкерсъ завзываe всѣхъ рускихъ робôтникôвъ, щобы вступили до робôтничихъ юній та тіи пôдпирали. Не будемо вважати за Русина такого чоловѣка, котрый бы выступавъ противъ робôтничихъ орґанізацій, а заразомъ выражаемо повне признане провôдникамъ робôтничихъ товариствъ.

II. Вѣче взываe екзекутивный комітетъ партіи, щобы якъ найскорше увѣвъ въ житє рускій Еміґраційный Дôмъ.

III. Вѣче взываe Е. К. Р. Н. П., щобы выпрацювавъ якъ найскорше плянъ орґанізации руско-американьского Банку въ Сп. Держ.

IV. Вѣче пôддае пôдъ розвагу Е. К. Р. Н. П., чи не далобъ ся заложити институтъ для рускихъ робôтницъ, перебуваючихъ въ великихъ мѣстахъ, щобы охоронити рускѣ дѣвчата передъ вызыскомъ и деморализаціею.

V. Супротивъ ворожого успособленя супротивъ великого наплыву іміґрантôвъ и заостреня іміґр. права, якъ также супротивъ рôжныхъ острыхъ правъ для не-ситизенôвъ, вѣче въ Йонкерсъ вносить, щобы внести петицію до конґресу въ Вашинґтонѣ, абы той вызначивъ комісію для розслѣду славяньскои іміґраціи, о скôлько мы Славяне стаемо пожиточными або шкодливыми горожанами для новои нашои вôтчины.

VI. Вѣче въ Йонкерсъ завзываe всѣхъ щирыхъ Русинôвъ до аґітаціи въ корысть рускихъ асекураційныхъ орґанізацій, а передо всѣмъ „Союза“.

Зъ помѣжь бесѣдникôвъ, котрѣ забирали голосъ въ справахъ економічныхъ, треба примѣтити Тимка Пиндуса родомъ зъ Настасова, пов. Тернопôльского, котрый якъ вышколеный вѣчовикъ въ дуже гарнôй и льоґічнôй бесѣдѣ промовлявъ за тымъ, щобъ Русины амер. замѣсть куповати пустѣ землѣ на Лемкôвщинѣ старали ся кольонізовати Подôле богате и тымъ способомъ перешкодили кольонізаціи мазурскôй. Щобъ недопустили, щобъ на нашôмъ рôднôмъ Подôлю осѣли богатѣ Поляки зъ Америки, за котрыми минувшого року ѣздивъ ту посолъ Стапиньскій и котрымъ держава мае дати великѣ полекшѣ.

П. И. Щелецкий говоривъ ще про згоду, а п. Требмачъ, яко комітетсвый вѣча, дякувавъ краянамъ, що зъ такъ далекихъ сторôнъ зôбрали ся и не жаловали труду.

О. Павло Тимкевичъ щирыми словами попращавъ присутныхъ словами „Помагай-Бôгъ до доброго дѣла а предсѣдатель вѣча короткими словами замкнувъ вѣче, кôнцевыми словами, якѣ нѣколи зъ памяти доброго сына Руси-Украины не повиннѣ выходити — „Не пора, не пора, не пора Москальови, Ляхови служить“. Всѣ присутнѣ, высше 500 народа, зъ хоромъ йонкерскимъ на чолѣ, вôдспѣвали стоячи сю електризуючу пѣсню.

Въ торжественнôмъ настрою вôдспѣвано, народный имнъ „Ще не вмерла“ — и при желаняхъ: „До побаченя Братя на слѣдуючôмъ вѣчу“ — присутнѣ опустили галю.

Кôнцевѣ замѣтки:

Враженє, яке мы вôднесли зъ вѣча въ Yonkers, було вôдъ початку до кôнця поважне, торжественне, навѣть импонуюче.

Та сила народу присутного, тѣ десятки телеґрамъ и писемъ, тѣ розумнѣ рефераты и дуже займаюча дебата надъ кождымъ рефератомъ, доказують, що нашъ нарôдъ вже свѣдомо займае ся своими справами. Нашъ нарôдъ вôдчувае на власнôй шкôрѣ, на власныхъ порядкахъ церковныхъ, що ему конче треба своеи рôднои власти церковнои. Нарôдъ вразъ зô священиками не хоче бути гельотами, не хоче бути слугами анѣ католикôвъ, анѣ царославныхъ. „Мы не вôдступаемо вôдъ уніи“, — каже бôльшôсть народа, — „але жадаемо, щобъ еи пошановано, щобъ збережено тѣ права, якѣ запоручено еи при заключеню. Мы ту за моремъ, не маючи нѣякихъ впливôвъ національно-политичныхъ — значить, нѣ польскихъ впливôвъ, нѣ мадярскихъ, моглибысьмо мати чисту руско-кат. церковь, зъ еи ненарушенымъ всхôднымъ обрядомъ. Мы жадаемо такои церкви — а обовязкомъ властій церковныхъ намъ еи дати, поки ще не буде за пôзно“.

Пôсля голосôвъ якѣ чулисьмо при рефератѣ народно орґанізаційнôмъ, треба завважати, що нашъ нарôдъ згуртованый въ „Союзѣ“ и около „Свободы“ чимразъ бôльше приходить до самосвѣдомости національнои. Значить, що праця за десятку рокôвъ не пропала. Думаю, що нашѣ Лемки скрѣпленѣ патріотичнôю масою подôльскою, а еміґрація чимразъ збôльшаесь — станутъ свѣдомымъ и сильнымъ украиньско-рускимъ народомъ въ Спол. Державахъ. Постуляты народнои орґанізаціи и зъорґанізоване економічно-політичне пôйде рядомъ зъ просвѣтою и національнымъ освѣдомленемъ масъ.

Несторъ Дмитрôвъ,
справоздавець Вѣча Йонкерского.

Рефератъ

въ справахъ церковныхъ

выголошеный на вѣчу въ Йонкерсъ, О. Ал. Улицкимъ.

С. И. Х.!

Поважанѣ панове!

Читаемо въ найновѣйшихъ часописяхъ таку звѣстку: »Теперѣшный Папа Пій X. позволивъ монахинямъ ходити на выклады и складати испиты на публичныхъ університетахъ, чого не хотѣвъ допустити нѣякимъ чиномъ его попередникъ.«

Уважайте! Чого не хотѣвъ допустити нѣякимъ чиномъ попередникъ — на се позволивъ наслѣдникъ!

А знову читаемо, що въ серпни сего року, станули передъ симъ наслѣдникомъ св. Римского престола папою Пійомъ X-тымъ два делеґаты американьскихъ Полякôвъ и вручили ему меморіялъ зъ домаганемъ установленя для Сполученыхъ Сганôвъ Америки 8-охъ польскихъ епископôвъ. Папа принявъ ихъ ласкаво, на знакъ своеи прихильности вручивъ имъ свои фотоґрафіи — обѣцявъ взяти справу пôдъ розваву — а хотяй не вволено вповнѣ предложеному прошеню всежь такѣ поручено американьскимъ епископамъ узглядните бажане Полякôвъ и по можности именувати польскихъ вікаріѣвъ. Поляки не дуже тымъ вдоволились, но всежь таки кажуть, „że sprawa weszła na dobrą drogę“, уважаючи именоване польскихъ вікаріѣвъ за ступень до дальшого успѣшного полагодженя справы, се є до креованя осôбнихъ польскихъ епископствъ.

Читаючи се мимоволѣ приходить на гадку ану якъ-бы такъ и Русины Американьскѣ станули передъ симъ новымъ папою зъ своими потребами — хто знае чи не осягнули-бы те чого не годнѣ були дôстати за попередника?! А потребують они, богато потребують! Тѣ потребы церковнѣ американьскихъ Русинôвъ предложено попередникови теперѣшного Папы бл. п. Льву XIII-ому въ осôбнôмъ меморандумъ — але на жаль на дармо! Втогды то (осенію минувшого року) стануло передъ святѣйшимъ престоломъ не 2 — але звыжь 150 рускихъ депутатôвъ-паломникôвъ зъ Галичины — мѣжь ними було бôльше якъ 40 священикôвъ, 1 посолъ. 1 епископъ (зъ Перемышля) и галицкій Митрополитъ. Прийшли поклонитись старенькому Папѣ зъ нагоды 25 лѣтного ювилею его понтифікату а заразомъ и вставитись за братами зза моря, за американьскими Русинами. Та щожь? Хоть и якъ солодко усмѣхавъ ся Папа, а на знакъ великои ласки позвалявъ кождому приступити до себе и поцѣлувати себе и въ руку и въ пантофель на нозѣ а декого навѣть и по лици погладивъ — всежь таки вôдпустивъ ихъ вôдъ себе зъ порожными руками а на свое „меморандумъ“ Русины доси навѣть вôдповѣди не дôстали...... Умерь Папа — давбы Богъ, щобы зъ нимъ умерла тая „прихильнôсть“ Риму, якои зазнала за его житя американьска Русь. За его „славного“ — а для насъ „сумного“ понтифікату выйшли зъ Риму такѣ розпорядженя, котрѣ подоптали цѣлкомъ найслушнѣйшѣ права рускои з'єдиненои Церкви въ Америцѣ. Та най ему Господь сего не памятае.... Може Богъ дасть, що хоть за его наслѣдника лѣпшѣ часы настануть...

Та взявши на увагу жаданя зазначенѣ въ згаданôмъ „меморандумъ“ — они для Русинôвъ въ Станахъ Сполученыхъ — на мою гадку — и за скупѣ и лишенѣ близшого умотивованя. Жадае ся въ нѣмъ именно для Станôвъ Сполученыхъ лишень одного епископа. То есть за мало. Русины въ Станахъ Сполученыхъ повиннѣ домагати ся не одного — але двохъ владикъ. Нѣмецкѣ католики тутки числомъ 3.000.000 мають 13 епископôвъ и 2 архієпископôвъ — отже разомъ 15 владикôвъ такъ що на кождого выпадае 200.000 душь. Русинôвъ въ Станахъ З'єдиненыхъ есть до 400.000 — повиннѣ мати отже 2 владикôвъ и стôлько домагатись. Такъ щожь, коли знаходять ся добрѣ опѣкуны, котрѣ заздалегôдь выналодять рôжнѣ арґументы, силкуючись выказати ними, що Русинамъ въ Америцѣ епископôвъ власныхъ не потреба, бо ту вже є латиньскѣ епископы, котрѣ можуть рядити и Русинами, ба навѣть хочуть доказати, що именованю рускихъ греко-католицкихъ епископôвъ противить ся выразне право церковне и покликують ся на канонъ IX Собора Лят. IV. въ котрôмъ каже ся:

„Заказуемо цѣлковито, щобытая сама діецезия мала рôжныхъ настоятелѣвъ, такъ якъ одно и те саме тѣло рôжнѣ головы, подôбно до чудовища“. — Поминувши, що „каноны“ не суть жаднѣ доґматы и можуть змѣняти ся и змѣняють ся неразъ дѣйсно — еслибы взяти сей канонъ въ тôмъ значеню якъ толкують его вороги нашои Церкви — що тамъ де суть епископы латиньскѣ не можуть рôвнѣ имъ епископы иншого обряду, въ такôмъ разѣ належалобы скасувати и митрополиту Галицкого и епископôвъ перемиского, станиславѣвского, мукачѣвского, пряшѣвского, крижовацкого и. т. д., божь прецѣнь тамъ суть также епископы латиньскѣ и тамъ також не повинно мати „те саме тѣло рôжнѣ головы“.... А може коли и до того прийде?! Въ такôмъ разѣ нащо Русины приймали Унію? Чи на то, щобы канонъ IX. Собору Лятераненского заспѣвавъ ихъ епископамъ „вѣчная память“?! Нѣ не на те! Святѣйшій Отець Климентъ VIII. приймаючи насъ до едности недармо принявъ въ имени своеи и своихъ наслѣдникôвъ предложенѣ собѣ застереженя Рускои Церкви. А въ тыхъ застереженяхъ сказано мѣжь иньшими такъ: „Нѣхто не буде силуваный до захованя обрядôвъ и звычаѣвъ Церкви латиньскои, бо всѣ будемо однозначити, пôдъ пôдлягглостію одному тôлько св. Отцю Папѣ римскому.“

(Дальше буде).

*) Задля браку мѣсця будуть оголошенѣ допéрва пôзнѣйше. — Ред.

— Вп. членамъ товариства »Зорѣ« въ New York-у и жертводателямъ Рогатиньскои Бурсы подаю свою сталу адресу.

G. Pidsadoczny
Box 19, Jersey City, N. J.

Сумне народне свято

будуть святковати Амер. Русины на Новый Рôкъ н. ст. (New Year) въ Ansonia, Conn.

Амер. Русины будуть того дня посвящати памятникъ на могилѣ найбôльшого патріота Амер. Руси бл. п. О. Антона Бончевского.

На се велике, сумне свято просять пôдписанй всѣхъ Товаришѣвъ Покôйного, всѣхъ щиро-рускихъ священикôвъ и патріотôвъ Амер. Руси.

Заупокôйна Служба Божа вôдправить ся въ рускôй церквѣ въ Ansonia, Conn. о год. 9., опôсля торжественный походъ на цминтарь — посвячене памятника и проповѣдь.

Въ имени Товаришѣвъ Покôйного
Несторъ Дмитрôвъ, Иванъ Арданъ.

За руску парохію въ Ansonia.
О. Ал. Улицкій парохъ,
Гавріилъ Дзядикъ председатель,
Дим. Сидорякъ секретарь.

До
ВСѢХЪ РУСИНÔВЪ
въ Сполученыхъ Державахъ.

БРАТЯ!

Мы, Русины зъ Олифанту, кличемо Васъ зъ усѣхъ сторôнъ Вашинґтоньскои землѣ на

ВСЕНАРОДНЕ ВѢЧЕ,

котре вôдбуде ся въ Олифантѣ, дня 25-го грудня с. р., т. е. на американьске Рôздво.

Уже крайна пора перевести мѣжь нами таку сильну орґанізацію, щобы спинити усѣ лихй замыслы нашихъ ворогôвъ. Мы, потомки вольныхъ козакôвъ мусимо доказати, що не на дармо жіемо въ краю свободы! Крѣпка звязь и просвѣта дадуть намъ силу, котра поставить насъ на рôвнѣ зъ другими народами! Коли будемъ з'єдиненй, коли будемъ працювати разомъ, доперва тодѣ найдемо въ Америцѣ тое, чого шукаемь: правдиву, горожаньску волю! До доброго дѣла треба доброи порады! Тому просимо щиро та горячо:

Братя Русины! Вѣчевый звôнъ кличе Васъ на зборы! Кому лежить на серци добро Американьскои Руси — ґріѣздйте та присылайте делеґатôвъ!

Проґрама вѣча слѣдуюча:

1. Набоженьство въ рускôй церквѣ о год. 8½ рано.
2. Отворене вѣча о год. 10.
3. Вôдчитане и ухвалене резолюцій церковныхъ.
4. Рефератъ орґанізацййный.
5. Рефератъ просвѣтный.
6. Рефератъ економічный.
7. Внесеня и закôнчене вѣча.

По вѣчу о годинѣ 8-ôй вечеромъ вôдбуде ся представлене театр. »Страйкъ«. Чистый доходъ призначеный на Руско-Американьскій Народный Фондъ.

Хотяй такъ скоро по Йонкерскôмъ мы уряджуемо наше вѣче, всежь сподѣемось мы, що зъ усѣхъ сторôнъ будуть делеґаты. Вважайте, що по Новôмъ Роцѣ бôльше нѣжь пôвъ року не буде можна урядити анѣ одного вѣча.

За комітетъ:
о. Н. Струтиньскій, Дм. Іула,
Ю. Фалатъ, Ю. Хилякъ,
П. Іижа, Ив. Смакула,
Ив. Бекичъ, Гн. Лиґусъ,
П. Ющакъ.

Російскій урядъ а національне питане.

Клопоты російского уряду бôльшають ся щодня. Передовсѣмъ даесь добачити політична борба противъ царского уряду; въ нѣй беруть участь всѣ народности російскои державы почавши вôдъ Москалѣвъ а скôнчивши на Жидахъ, всѣ „языци" пôдносять свои скарги противъ царского пановання. Лишь Поляки дали ся послѣдными часами трохи втихомирити деякими уступками, впрочѣмъ невдоволене поодинокихъ народностей змагаесь щоразъ то бôльше. Скорше чи пôзнѣйше мусить Росія прійти ще до бôльшого заколоту якъ сей якій теперь пануе въ Австріи.

Та се зовсѣмъ не значить, щобы теперѣшнй вôдносины російскй треба було порôвнувати зъ австрійскими. Въ Австріи бачимо послѣдными часами спорячй народности, котрй борють ся мѣжь собою о перевагу, та хотять еи узыскати надъ слабшими народами при помочи австрійского уряду. Єслижь говорити специяльно о руско-польскихъ вôдносинахъ въ Галичинѣ, то тамъ маемо до роботы зъ польскимъ національнимъ самолюбствомъ шляхты, інтеліґенціи и мѣщаньства. Въ Польщи панували давно шляхта, король дававъ лишь фірму; сй традиціи заховались ажь до нынѣшного дня мѣжь польскою шляхтою и становлять пôдставу звѣсного польского шовінізму. Позаякъ галицка шляхта мае великій вплывъ на выховане інтеліґенціи и въ великôй мѣрѣ на польске письменьство — то польска інтеліґенція находить ся всегда по сторонѣ шляхты. Навить найбôльше радикальнй польскй демократы суть въ ґрунтѣ рѣчи шляхтичами и шовіністами хотяй и несвѣдомо та мимо своеи волѣ. Въ Галичинѣ Поляки угнетають Русинôвъ.

Въ Росіи дѣесь инакше. Тамъ о шовінізмѣ сего рода нема бесѣды. Тамъ всѣ народности утискае російскій урядъ, але не Москалѣ. Москалѣ суть дуже симпатичный, ідеально настроеный народъ, вôльный вôдъ шовінізму. Національный культъ управляе тôлько урядъ и его трабанты панславісты, котрй такъ въ самôй Росіи якъ и мѣжь Славянами взагалѣ старають ся выкликати ненависть противъ Нѣмцѣвъ, тихъ, якъ они кажуть, „дѣдичныхъ ворогôвъ всего, що славяньске."

Идеаломъ панславістôвъ и російского уряду е політична и національна злука всѣхъ Славянъ до борбы зъ спôльнымъ ворогомъ. Сй тенденціи находять ту и тамъ живый вôдгомôнъ також въ опозиційнôмъ таборѣ.

Москаль чуе, що урядъ тисне его такъ само якъ и Русина; въ Галичинѣ бачимо, противно. Въ Галичинѣ навить опозиційный Полякъ хоче бути учителемъ Русина. Не дуже вôдмѣнно дѣесь и въ другихъ австрійскихъ краяхъ.

Въ Росіи мусить урядъ штучно выкликувати споры мѣжь народностями при помочи панславістôвъ, але въ сѣй справѣ не може поступати пôсля пляну, позаякъ трудности его щодень множать ся. До одного національного питаня прилучуесь сейчасъ друге, трете и. т. д. Нынѣ указъ вже не выстарчае для усуненя всякихъ питань сего рода; зъ чого выходить суперечнôсть въ урядовыхъ розпоряджѣняхъ и заявахъ уряду. Дозволено, примѣромъ, святковати вôдкрыте памятника творцеви нового періода украиньскои літературы Ив. Котляревскому, въ мѣстѣ Полтавѣ. Але указъ забороняючій вживане рускои мовы е все еще въ силѣ. Щожь було робити зъ рускими вôдчитами, бесѣдами и. т. д., котрй зъ нагоды сего свята мали бути выголошенй? Сейчасъ вынайшли выкрутъ, чудный вправдѣ, але выгôдный. Російскимъ Украинцямъ заборонили публично уживати при тôй нагодѣ рôдной мовы, але галицкимъ та буковиньскимъ нѣ. Якъ звѣсно, рада мѣста Полтавы внесла скаргу до сенату въ наслѣдокъ сего, що найменче цѣкавого та нечуваного въ XX вѣцѣ розпоряджѣня міністра Плеве. Теперь орґанъ полтавского ґубернатора каже, що цѣла ся справа выйшла зъ непорозумѣня та що нѣкому не приходило навѣть на гадку заборонювати публичнй бесѣды въ рускôй мовѣ. Згаданый орґанъ такою заявою противорѣчить указови зъ 1876 року, якій ще не знесеный; видно, що урядъ самъ не знае, яке становище заняти ввиду національного питаня поодинокихъ народностей. Се не такъ легко змести зъ лиця землѣ Русинôвъ, Литвинôвъ, Полякôвъ, Фінляндцѣвъ, Нѣмцѣвъ, Вôрменъ, Грузинôвъ, Жидôвъ и другихъ, а кромѣ сего голосы згаданыхъ народностей вмѣсто притихати, стають чимразъ голоснѣйшими.

Одинока рѣчь, яка ще пôддержуе політику російского уряду е бракъ единости, бракъ взаимного порозумѣня мѣжь угнетаными народами а и ихъ спôльне дѣлане заподѣялобъ царизмови величезнй трудности. Вже простый розумъ каже, що мѣжь тыми народностями повиненъ бы бути спôльный способъ дѣланя. Русины, Литвины, Поляки, Москалѣ, Фінляндцѣ, Нѣмцѣ, Жиды и другй, що стôлько жертвъ мусять поносити, повиннй бы злучитись и розумно та зъ пляномъ боротись за права своихъ народностей.

Передовсѣмъ однакъ повиннйбъ ся злучити до спôльного дѣланя заступники згаданыхъ народôвъ живучй за границею, щобы також заходна Европа довѣдалась о истнованю та стремлѣняхъ ихъ угнетеныхъ братôвъ та о системѣ гнету зô стороны російского уряду, бо пануюче въ заходнôй Европѣ незнане вôдносинъ въ Росіи е також сильнымъ помôчникомъ царского уряду.

Пôсля „Ruth. Revue".

Що чувати въ свѣтѣ.

НЕВÔЛЬНИЦТВО знесено въ Сп. Державахъ по великôй домашнôй вôйнѣ — такъ чванять ся Єнки, але факты говорять що иншого. Въ полудневыхъ державахъ нашои републики ще й теперь оно ествуе, якъ выказано судовй доходженя, на велику скалю. Тамошнй капіталисты и великй плянтаторы держать въ неволи десятки муринôвъ и поводять ся зъ ними ще гôрше якъ зъ худобою. Пôдъ наглядомъ уоруженыхъ наставникôвъ працюють безталаннй невôльники по 14 до 16 годинъ на добу, сплять пôдъ замкомъ, иногдѣ прикованй на ланцахъ, ѣду достають гôршу вôдъ псôвъ. Краевй власти знають про тй звѣрства, але мовчать и толерують ихъ, передъ окомъ союзныхъ властей все старанно укрывае ся. Иногдѣ выявить ся одначе де-що зъ того, а тодѣ потягае ся виноватыхъ до судовои одвѣчальности, а свѣтъ дôзнае ся зъ процесу всеи правды. Оденъ такій процесъ покôнчено сими днями передъ федеральнымъ судомъ въ Севейнасъ, Джьорджія. Обжаловано кôльканайцятьохъ богачѣвъ о се, що держали муринôвъ въ неволи, та кôлькохъ бездушникôвъ, що вели торговлю невôльниками. Двохъ плянтаторôвъ, брата Едвардъ и Вилемъ Мекрі зъ Велдосты, въ полудневôй Джьорджіи, признали ся передъ судомъ, що дѣйсно держали въ неволи 13. муринôвъ, але не они першй и не послѣднй такъ дѣлали.

Въ Джьорджіи, мовлявъ, е такихъ богато. Впрочѣмъ — оправдували ся дальше обвинуваченй — муринъ не чоловѣкъ, а бѣлыхъ людей сотворивъ Господь на те, щобы володѣли свѣтомъ. Судія Спіръ не зважавъ одначе на тй оправданя и засудивъ обохъ братôвъ, кождого на 1.000 долярôвъ грошевои кары и поношене судовыхъ коштôвъ. Процесъ прочихъ обжалованыхъ вôдложено на пôзнѣйше, щобы зôбрати противъ нихъ бôльше доказôвъ.

Годить ся замѣтити, що мѣжь обжаловаными е также оденъ чоловѣкъ, котрый мае стояти на сторожи законôвъ — шерифъ повѣта Монґомері. Чи не соромъ?

СЛѢДОМЪ по занепадѣ промислового руху въ Сп. Державахъ надходять вѣсти про обнижуване платнѣ робôтникамъ, котрй ще лишили ся при праци. Великй фабрики Карнеґія, сталевый тростъ, властителѣ склянныхъ гутъ, фабрики ткацкй и бавовнянй въ державахъ Ню Інґляндъ, Родъ Айляндъ та Конектікотъ обнижили платню своимъ робôтникамъ о 10 до 35 процентъ, натякаючи имъ на добавокъ, що зовсѣмъ втратять роботу, коли хочуть страйкувати. Така сама судьба жде також майнерôвъ въ копалень угля въ Илинойсъ, Индіяна, Огайо и въ западнôй Пенсилвеніи. Вôдъ кôлькохъ днѣвъ ходить чутка, що имъ також зменшать платню. Ся чутка выйшла мабуть вôдъ самыхъ властителѣвъ копалень, котрй, якъ звѣсно, не роблять нѣчого безъ цѣли.

Загаломъ обчислено, що зменшено доси платнѣ 250 тысячамъ робôтникôвъ, въ наслѣдокъ чого втратять они кôлькадесять тысячь міліонôвъ долярôвъ.

ВÔДЪ коли не стало въ Америцѣ роботы, безлѣчь еміґрантôвъ вертае назадъ до Европы. Поворотна филя е такъ велика, якъ нѣколи передъ тымъ. Досить буде замѣтити, що въ часѣ вôдъ 1-го жовтня до 10-го листопада с. р. черезъ оденъ тôлько Ню-йоркъ повернуло 27 тысячь еміґрантôвъ. Не менче вôдплило имовѣрно зъ другихъ американьскихъ портôвъ.

ПРЕДСТАВИТЕЛЬ панамскои републики у Вашинґтонѣ, п. М. Бено Варіля, одержавъ зъ Панамы телеґрафічну звѣстку, що тамошный соймъ принявъ одогды договôръ, заключеный изъ Сп. Державами, въ справѣ будовы панамского каналу. Договôръ потверджено въ цѣлôй основѣ и безъ найменшои опозиціи.

Сп. Державы можуть теперь „ликувати", бо доверишили свого. Мають вже поясъ землѣ пôдъ будову каналу, опôсля будуть мати каналъ, а въ кôнци загорнуть цѣлу середущу и полудневу Америку. Сежь ихъ идеалъ и мета, до котрои прамцюють безъ упину.

ПРЕЗИДЕНТЪ угорского міністерства, ґрафъ Тісса, внѣсъ въ парляментѣ проектъ, змѣны дотеперѣшнои ординаціи выборчои до парляменту. Пôсля того проекта буде введене на Угорщинѣ загальне, безпосереднє, тайне голосоване, що дасть народови спромогу выбирати до законодатныхъ тѣлъ своихъ справдѣшныхъ представителѣвъ. Угорскій парляментъ и всѣ народы краѣвъ короны св. Стефана приняли проектъ поступового правительства зъ одушевленемъ. Найблизшй выборы вôдбудуть ся тамъ на основѣ новои ординаціи.

Сю звѣстку подаемо за американьскими часописями, а добавимо до неи тôлько се, що наколи-бъ дѣйсно введено на Угорщинѣ загальне, безпосереднє, тайне голосоване, тодѣ всѣ народы, поневоленй Мадярами, вôдôтхнули бы свобôднѣйше. Угорскй Русины, котрй сплять доси сномъ „блаженныхъ", також пробудилибъ ся тодѣ зъ убійчого просоня и розпочали борбу о своє ествоване. Несправедлива ординація выборча вяже всѣмъ руки.

ЯПОНЬСКІЙ народъ хоче вôйны зъ Росією. Передъ кôлькома днями вôдбуло ся въ Токійо велике народне вѣче, скликане черезъ сторонникôвъ партіи „Сей-Юкай", найсильнѣйшои політичнои орґанізаціи въ Японіи, на якôмъ ухвалено нагану для правительства за трусливе поведене супротивъ Росіи и вôзвано его до енерґічнѣйшого дѣланя, хочь-бы навѣть зъ оружіемъ въ рукахъ. Иншими словами значить се, що японьскій народъ хоче таки вôйны зъ Росією. — Бачить вôнъ мабуть, що мирною дорогою не дôйде до нѣчого. Въ російского медведя пястукъ панъ и пястукомъ треба его приговкати.

ВЫБОРЫ до муниціпальныхъ радъ въ Испаніи, якй вôдбули ся при кôнци минулого мѣсяця, е наглядным доказомъ, що недалека вже хвиля, коли Испанія перестане бути монархією. Выбрано загаломъ 900 републиканцѣвъ, 400 монархістôвъ, 80 карлистôвъ и 62 соціялістôвъ. Якъ бачимо зъ того, выйшло въ двое бôльше републиканцѣвъ, чимъ монархістôвъ, отже ясно, що Испанцѣ бажають републики. Монархи довели ихъ вже до жебрачои торбы, тому радй бы позбути ся того нещастя.

ОГОЛОШЕНЄ.

Подаемо до вѣдомости нашимъ членамъ и всѣмъ Русинамъ на тôй околици замешкалыхъ, що рôчный мітинґъ брацтва св. О. Николая и рôчна конвенція Американьско-Руско Народнои Помочи вôдбуде ся дня 13 Децембра с. р. въ нашôй рускôй гали въ Питсбурґъ, Па.

Всѣ члены, позамѣсцевй котрыхъ вертаный тікетъ не выносить понадъ $1.50, мають явити ся на тôмъ мітинґу.

Новыхъ членôвъ принимаемо безъ вступного такъ до братства якъ и до А. Р. Н. П. Всѣхъ тыхъ Русинôвъ, що ще не забезпечили себе на выпадокъ смерти и калѣцтва, просимо якъ найчисленнѣйше прійти на тôй мітинґъ и прилучити ся до насъ.

За урядъ брацкій и А. Р. Н. П.

Алексій Журавъ,
Михаилъ Дмитрôвъ,
Антоній Каня,
Теодоръ Іутъ,
Стефанъ Фецâца,
Михаилъ Іаланка.

Справы „Союза“:

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1902—1904.

Головный предсѣдатель: о. М. СТЕФАНОВИЧЪ, 619 Carson Str., Pittsburg, Pa.

Головный секретаръ: С. ЯДЛОВСКІЙ, Box 76, Jersey City, N.J.

Головный касіеръ: АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:

Мѣсто-предсѣдатель.....М. Кравчишинъ NORTHAMPTON, PA.

Заст. секретаря.....Вас. Гришко SCRANTON, PA.

Заст. касіера.....И. Глова EXCELSIOR, PA.

Радни:

М. Туровъ.....Priceburg, Pa.
Мих. Пачута.....Mt. Carmel, Pa.
Діон. Голодъ.....Jersey City, N. J.
Мих. Грацонь.....McKeesport, Pa.
Андрей Добошъ.....Lansford, Pa.
Ив. Сабатъ.....Yonkers, N.Y.

Ихъ заступники:

Ал. Горбаль, Мих. Югасъ, Е. Кобанъ, А. Валевскій, Ник. Добровскій.

Контрольна комісія:

о. Н. Пôдгорецкій, box 81, Jersey City, N.J.
Е. Кирчовъ, 140 Essex Str.,
Ив. Гардый, Trauger, Pa., Westmorel. Co.

За 70 центôвъ на мѣсяць Союзъ платить 600 долярôвъ посмертного за мужа, а 300 долярôвъ за жену и другій запомоги въ разѣ иншихъ нещасныхъ выпадкôвъ.

Въ Союзѣ можете убеспечити вашй дѣти за таньший грошѣ якъ де инде а посмертне за нихъ достанете больше якъ деинде.

Члены „Союза“, котрй пишуть самй до Редакціи про змѣну своеи адресы мусять всегда написати до котрого вôддѣлу „Союза“ належать и якъ той вôддѣлъ называеся.

УПÔМНЕНЄ!

П. Секретарѣ!

Пригадую § 9 статутôвъ „Союза“, на подставѣ котрого члены приступаючй до „Союза“ а маючй высше 40 лѣтъ мають до трохъ мѣсяцѣвъ по вступленю предложити менѣ метрику уродженя.

С. Ядловскій.

Григорій Беньо родомъ зъ Вислока Великого, пов. Сянокъ, въ Галичинѣ. Приѣхавъ до Америки 1899 року має лѣтъ 28. Робить у майнахъ. Секретаромъ братства св. О. Николая въ Майнерсвилѣ, Па. єсть вôдъ 1901 р. Братство зôстало приняте до Союза яко вôддѣлъ 78.

НОВЕ БРАТСТВО.

Дальше въ мѣсяцю Новембрі приступило нове Братство св. Петра и Павла зъ Fredericktown, Pa. до Р. Н. Союза. Новому Бр. желаемо якъ найкрасшого розвою а потрудившимъ ся — слава!

ВÔДОЗВА.

Взываю всѣхъ тыхъ ПП. Секретарôвъ, котрй до сего часу не мали коли здати рахунку зъ календара на р. 1903, щобъ се зробили въ тôмъ мѣсяцю. Котрый не послухае тои просьбы и не здасть рахунку найдальше до кôнця Децембра с. р., того вôзву публично въ „Свободѣ“, бо писати вже рука болить!

С. Ядловскій, головный секретарь.

ПОСМЕРТНЇ ВѢСТИ.

СПИРИДІОНЪ ВЪРХНЯНЬСКІЙ, членъ Р. Н. Союза и бр. св. Й. Крестителя, вôд. 18, въ Seymour, Conn., упокоивъ ся 18. Новембра 1903. Покôйный походивъ зъ Галичины, села Гладишôвъ, пов. Горлицѣ. До Союза належавъ вôдъ 5. Фебруара 1903.

Вѣчная память!

Панове мѣсячнй секретарѣ Союза! Просимо Васъ подавати намъ по каждôмъ мітинґу адресы новыхъ членôвъ, змѣны членôвъ старыхъ и списъ тыхъ котрымъ треба Свободу застановити.

Редакція.

Рухъ
въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

БРАТСТВО

Рождества Пресв. Богородицѣ въ Lansford, Pa. принимае новыхъ членôвъ ажь до Нового Року за пôвъ вступного. Братство наше мае 180 членôвъ, отже тôльно членôвъ якъ мало котре друге. Наше братство належить до Союза. Браты Русины приступайте до нашого братства и до Союза а мы васъ пріймемо якъ своихъ во Христѣ братôвъ. Такожъ дѣти свои записуйте до Союза а Р. Н Союзъ таньше и лѣпше ихъ забеспечить якъ котра небудь друга асекурація. Найлѣпше буде, если дѣти будуть належати до тои самои орґанізаціи, що и ихъ роднѣ а не до чужихъ асекурацій.

Сидоръ Скарлошь, предсѣд., Михаилъ Терепанъ, секретарь.

Jan 04

ЧИТАЙТЕ!

Братство св. Ап. Петра и Павла въ Балтиморѣ, Мд., вôддѣлъ Союза 81, принимае въ мѣсяцю Децембрѣ 1903 новыхъ членôвъ безъ вступного. Мітинґи вôдбуваютъ ся кождои Недѣлѣ по першôмъ въ домѣ касіера братства п. Михаила Будагазы. Слѣдуючій мітинґъ вôдбуде ся дня 6-го Децембра 1903 точно о 2-ôй годинѣ пополудни. Просимо всѣхъ, хто не належить ще нѣ до братства нѣ до Союза, щобы прийшовъ на сей мітинґъ.

Т. Дурдела, предсѣдатель, И. Кульчицкій, секретарь.

ПОВѢДОМЛЯЮ

всѣхъ членôвъ братства св. Йоана Хрестителя въ Monessen, Pa., вôддѣлъ Р. Н. Союза 62, що рôчный мітинґъ вôдбуде ся дня 13 ого Децембра въ италіянской Гали на третôй улици. Єсли тикетъ вертаный не коштує бôльше якъ $1.50, то кождый членъ тыхъ мѣсцевый якъ и замѣсцевый мае явити ся на мітинґъ. Мітинґъ зачне ся о 2-ôй пополудни. На мітинґу буде ся принимати новыхъ членôвъ до братства и до „Союза“, буде ся вôдбирати мѣсячне, читати рахунки зъ цѣлого року и выбирати новый урядъ. Кождый мае выровнати свôй старый довгъ.

Александеръ Горощакъ, предсѣдатель.

БРАТСТВО

св. О. Николая въ Майнерсвилѣ, Па., вôддѣлъ Р. Н. С. 78, буде отримувати рôчный мітинґъ дня 20 Децембра 1903. На мітинґу буде ся читати рôчнй рахунки и выбирати новый урядъ. Кождый членъ (зъ выимкомъ тыхъ, що роблять) мае явити ся подъ карою одного долара. Кождый членъ повиненъ выровнати свôй довгъ, щобы новый урядъ мôгъ все въ порядку вôдобрати. На мітинґу 20-го Децембра будемо принимати новыхъ членôвъ за $1.50 вступного.

Братя Русины, вступайте до брацтва и до Союза поки маете добру спосôбность, поки часъ, бо нѣхто не знае, де що кого чекае. Забеспечьте свою фамилію, не жалуйте 70 центôвъ на мѣсяць, бо за 70 центôвъ Союзъ платить 600 долярôвъ. Поздоровляемо всѣхъ братôвъ Русинôвъ.

Семанъ Бардонь предсѣд. Григорій Беньо, секретарь.

БЕЗЪ ВСТУПНОГО!

Братство св. Кирила и Методія въ Шамокинъ, Па., буде принимати новыхъ членôвъ въ мѣсяцю Януарію 1904 року, длятого, хто еще не належить до братства нехай корыстае зъ доброи нагоды и приступае.

Гавріилъ Малинякъ, Предсѣдатель. Стефанъ Мурдза, секретарь.

ПРИХОДЕТЬ ВСѢ

на рôчный мітинґъ (дня 13. Децембра 1903) братства св. АА. Петра и Павла, вôддѣлъ 61 въ Dunlo, Pa. Будемо выбирати новый Урядъ. Кождый членъ нехай выровнае свое довженъ, щобы довгъ не зôстававъ зъ року на рôкъ и щобы новый Урядъ мôгъ все въ порядку вôдобрати.

Андрей Шурай, секретарь.

РÔЧНЫЙ МІТИНҐЪ

Бр. св. АА. Петра и Павла въ Карнеґі, Па. вôдбуде ся дня 13-го Децембра 1903. На той мітинґъ мае кождый членъ явитись, инакше заплатить $1.00 кары. На мітинґу будемо выбирати новый урядъ.

Гнатъ Турко, предс. Йôанъ Гибай, касіеръ, Арс. Патрошь, секретарь.

ПОВѢДОМЛЯЄМО.

всѣхъ членôвъ братства св. Вас. Вел. въ Прайсбурґъ, Па. що рôчный мітинґъ вôдбуде ся 20-го Децембра 1903. Хто не прийде на мітинґъ заплатить доляра кары. Члены мешкаючй дальше якъ на третôмъ або четвертôмъ плейзѣ и не могучй явитись, мають зголосити ся письменно до секретаря и предсѣдателя и выровнати свой довгъ бо инакше будуть выкинени зъ братства и Союза. На мітинґу буде выбирати ся новый урядъ на рôкъ 1904. Мітинґъ вôдбуде ся въ Руской Школѣ въ Олифантъ, Па.

Андрей Гальчакъ, предс. Юрко Фалатъ, секр. Стефанъ Туронъ, касіеръ.

СЕСТРИЧНЕ БРАТСТВО

Пресв. Богородицѣ въ Cannonsburg, Pa. вôддѣлъ Руского Народного Союза 101, выбрало слѣдуючій урядъ: Мартинъ Казимиръ, заступникъ братства и орґанізаторъ, Марія Ґрешъ предс., Анна Яворска ст. пôдпредсѣдателька, Анна Яворска мол. записничка, Марія Хохолякъ секретарка, Марія Бирда касієрка. Мітинґи вôдбуваютъ ся кождои послѣдной Недѣлѣ въ мѣсяцю.

БРАТЯ РУСИНЫ!

До недавна не мали мы еще свого братства на Cameron, Pa., але теперь вже маемо братство св. Арх. Михаила. Приступайте громадно до нашого братства.

Иванъ Венгринъ, предсѣдатель. Box 73, Cameron, Pa.

На руки п. М. Ющака зложили на руску бурсу въ Новôмъ Санчу слѣдуючй:

Братство св. Йоана Хрест. въ Трауґеръ, Па., вôдд. 25 даровало	10.00
Яцко Ющакъ	1.00
Петро Завада	1.00
Андрей Боцонь	50
Петро Юришинецъ	50
Алекс. Семаницкій	60
Лешко Цѣцѣло	75
Михаилъ Марусаничъ	45
Мих. Киртакъ	25
Мих. Ющакъ молод.	25
Гаврило Стащакъ	25
Томко Шопа	25
Юлія Шопа	10
Копцялъ Якимъ	10
Тео. Ющакъ	25
Петро Ротко	25
Анна Ротко	15
Илько Адамъ	25
Антоній Адамъ	25
Стефанъ Тыра	25
Андрей Семаницкій	25
Трифонъ Спѣнъ	25
Андрей Филякъ	25
Василь Смаржь	25
Дмитро Ґарбай	25
Дмитро Мадярій	25
Василь Кащикъ	25
Денозій Баницкій	25
Теодозій Тацинь	10
Левъ Гусакъ	25
Лука Пероганичь	50
Михаилъ Ющакъ, стар.	1.00
Всего зôбрано	$21.25

На Фондъ шкôльнои молодѣжи зôбравъ п. Ал. Шаршонь слѣдуючй жертвы:

А. Шаршонь	1.00
М. Бачиньскій	50
Н. Кулянда	50
А. Лучковецъ	10
Ю. Копистяньскій	50
Т, Талпашъ	1.00
Теодоръ Федько	1.00
W. M. Lloyd, JP.	1.00
Geo. C. Gruber	10.00
N. N.	2.00
D. N. Erb	1.00
Cash	50
Sham. Packing Co., Ltd.	1.00
P. F. Drum	25
W. J. Reese	50
W. M. Tier	50
Cash	25
Cash	1.00
Eugene и Henry	1.00
Kehler	25
H. J. Grossman	50
N. N.	50
J. M. Snyden	25
Warren Unger	1.00
J. N. Fulton	25
William Ryon Paid	1.00
A. Bronde	50
Lewis Heim	25
Iwin Long	25
N. N.	10
N. N.	01
H. E. Middlesnulld	10
John Whurtz	25
N. N.	25
E H. Mortz. Paid	25
David Stein	10
Good time	10
Теодоръ Ковальчикъ	50
Никифоръ Габура	1.00
Cash	50
— На крестинахъ:	
Мих. Бачиньскій	30
Н. Тиханьскій	1.00
Т. Талпашъ	1.00
А. Шаршонь	1.00
Марія Лучковецъ	1.00
Андрей Дзюмбелякъ	1.00
Тимко Дзюмбелякъ	25
Разомъ	37 06

(Дальше буде).

НАДÔСЛАНЕ.

Зъ Ethelbert, Man., Canada.

Видять чуже пôдъ лѣсомъ а свого пôдъ носомъ нѣ. Се якъ разъ вôдносить ся до Нюйорскои казеты. Пишуть дурницѣ, що якійсь фармеръ на пôвнôчь вôдъ Сифтонъ продавъ жѣнку, або що о. Бачиньскій сидить въ кромінали — а то анѣ одно анѣ друге неправда. Що до першого то се просто неможливе и противне тутешнымъ законамъ, а що до другого тожъ я самъ бувъ на богослуженю о. Б. и знаю, що се брехня — Вмѣсто писати брехнѣ на другихъ панове вôдъ „казеты“ повиннй бы пригадати собѣ власнй грѣхи. Оденъ зъ нихъ, примѣромъ, вже два роки якъ покинувъ жѣнку и дѣти въ Канадѣ а самъ на зазывъ свата прийшовъ до Сполученыхъ Державъ и тамъ сидить. Чи то гарно? Рôвночасно прошу панôвъ вôдъ „казеты“, щобы менѣ еѣ не посилали, бо я еѣ не замовлявъ и платити за неѣ не буду.

Никола Бурденій фармеръ.

— Хочете безпечно и скоро заѣхати до старого краю, або спровадити родину зъ краю, купѣть собѣ шифкарту вôдъ John a Nemeth-a, 457 Washington St New York, N.Y.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Грудень.

10	Ч.	Якова, Палладія
11	П.	Стефана, Іринарха
12	С.	Парамона, Филумена
13	Н.	7 по Сош. Андрея ап.
14	П.	Грудень. Наума Філярета
15	В.	Авакума
16	С.	Софонія

— КАТОЛИЦКІЙ університетъ въ Отавѣ, Онт. (Канада) згорѣвъ до нащадку разомъ зъ интернатомъ и великою бібліотекою, що числила 30 тысячь томôвъ. Шкода выносить 500 тысячь долярôвъ, покрита лише въ части обезпеченемъ.

350 студентôвъ зъ интернату выйшли цѣло, хочь мусѣли ратувати ся черезъ вôкна. Трехъ попôвъ, професорôвъ університету, потовкло ся тяжко, выскакуючи черезъ вôкна, а пôпъ Мекорті мабуть переплатить се житемъ. Въ огни, пôдъ звалищами погибла одна женщина, служница зъ интернату.

— ПИШЕ намъ п. М. Ф. зъ Мейфілдъ, Па, що тамошный хоръ ходивъ на Thanksgiving Day спѣвати на Олдфорджь, Па. Тоти що красшѣ спѣвали за масло и пôшли масло ѣсти, а тотй що не гардѣ то ихъ оставили на дипѣ и спѣвали за дармо.

— НЕВЫСЛѢДЖЕНЇ доси злодюги вломали ся оногды въ ночи до почтового уряду въ Нентікокъ, Па и украли 2000 долярôвъ въ готôвцѣ та почтовыхъ значкахъ. Зелѣзну касу розбили злочинцѣ при помочи динамиту.

— ДОНОСЯТЬ намъ, що коло коксовыхъ плейзôвъ дуже робота планно иде; народу дуже много ходить безъ роботы. Незнати коли ся робота поправить.

— НЕЩАСТЄ въ майнахъ. Въ хвили, коли 19 робôтникôвъ покôнчили оногды свою роботу въ угляныхъ майнахъ зв. Гілъ Фармъ, коло Конелсвілъ, Па. и хотѣли выйти на верхъ, наступила страшна експлозія ґазôвъ. Цѣла копальня стала въ одной хвили въ огни. Робôтники метнули ся утѣкати, але тôлько 9. вспѣло добѣчи въ нору до вінды и уратувати жите. Прочихъ 10 погибло. Трупы безталанныхъ жертвъ були засыпанй землею и такъ страшно попаленй ґазами, що годѣ ихъ розпôзнати. Є межъ ними кôлькохъ угорскихъ еміґрантôвъ, мабуть Русинôвъ и Словакôвъ, що недавно прійшли изъ старого краю.

Подôбне нещасте лучило ся такожъ въ копальни угля ч. 20. въ Бонена Арк. Наслѣдкомъ експльозіи ґазôвъ завалила ся часть майнôвъ и засыпала 175 робôтникôвъ. Зъ тыхъ уратувано 162., а 13 погибло вôдъ убійчихъ ґазôвъ.

Въ Дубоисъ, Па. упало зъ копа, якимъ спускае ся до копальнѣ 3 робôтникôвъ. Майны глубокй въ тôмъ мѣсци на 100 стôпъ, въ наслѣдокъ чого всѣ позабивали ся. Були се старшй люде, батьки родинъ и, якъ показують имена, Поляки або Русины.

Ґде єсть?

Хто хоче шукати своихъ краянôвъ черезъ нашу ґазету, мусить заплатить 25 центôвъ за кожде оголошене наперѣдъ.

Где єсть?

Михайло Боґдановскій, зъ Мѣльницѣ, Борщôвского пов. въ Галичинѣ лѣтъ 44. Сего року ѣхавъ до Канады а що бувъ хорый на очи въ Гамбурґу задержали єго въ шпитали. Єго жѣнка зъ 5 дѣтьми приѣхала до Канады а за него и чутки нема. Хто бы знавъ про него, зволить донести на адресъ:

Anna Bogdanowska, Huns Valley, Man. Canada.

ВСЯЧИНА.

ВОЙНА ВЪ БУДУЧЧИНѢ.

Недавно померъ въ Петербурзѣ М. Филиповъ, бувшій редакторъ »Научнаво Обозренія«. Филиповъ бувъ авторомъ историчныхъ повѣстей, фільософічныхъ розправъ, писавъ розправы зъ области математики, фізики и хемии, а въ остатныхъ часахъ посвятивъ ся выключно фізичнымъ и хемічнымъ дослѣдамъ. Померъ на постерунку — въ хемічной лябораторіи, задушеный ґазами. Єго мрѣею було вынайти таке средство, черезъ яке война въ будуччинѣ стала бы ся неможливою. Филиповъ не довершивъ сего вынаходу, але довѣвъ на сѣмъ поли далеко. Про его вынаходы пише якійсь С. въ »С. Петерсб. Ведомостяхъ«: „Електричный рефлекторъ зъ кронштадскои крѣпости звѣщае, що на 200 верстовъ пливе неприятельска фльота. Зъ крѣпости выпускають приладъ наповненый згущенымъ ґазомъ убійчимъ. Приладъ заосмотреный въ автоматичну керму, шрубу и електричный моторъ, якого оборотъ обчисленый на згадане вôддалене. Надъ неприятельскою фльотою приладъ задержуе ся, електрична искра выкликуе выбухъ убійчого ґазу, а наслѣдокъ той самъ, що на островѣ Мартиніцѣ — сейчасова смерть. На сушѣ можна симъ способомъ знищити ворожу армію, такъ само якъ на мори.“ — Дальше С. представляе погляды Филипова про нищене неприятеля при помочи електричныхъ струй воздушныхъ, на способъ перунôвъ. Такими перунами думавъ Филиповъ убивати цѣлй арміи до однои ноги. Шкода (?) лишень, що сѣ фантастичнй мрѣѣ Филипова перервала смерть и не дозволила ему перевести свои далекосяглй мрѣѣ въ сферу дѣйсности.

СПÔЗНЕНЫЙ ПОѢЗДЪ.

Часописи доносять, що недавно приѣхавъ до Бомонтъ, въ Тексасъ поѣздъ, якій выѣхавъ передъ 3 лѣтами зъ порту Ґальвестонъ, въ Тексасъ. Того самого дня, коли сей поѣздъ выѣхавъ зъ Ґальвестону, с. е. 8. вересня 1900 р., звѣяла ся буря, а море знищило зелѣзничій шляхъ, що вѣвъ вздовжь берегу. Поѣздъ мусѣвъ станути, а колькасотъ подорожныхъ погибло въ филяхъ моря або зъ голоду, вôдтятй водами вôдъ свѣта. Заки шляхъ направлено, минуло близько три роки, а поѣздъ замѣсть живыхъ подорожныхъ привѣзъ ихъ бѣлй кости.

НАРОДНЕ ШКÔЛЬНИЦТВО ВЪ АВСТРІИ.

Центр. статист. комісія оповѣстила выслѣды спису всѣхъ народныхъ шкôлъ въ Австріи зъ дня 15. мая с. р. Довѣдуемо ся зъ сводки передовсѣмъ, що число народныхъ шкôлъ въ австрійской монархіи зросло вôдъ 1850 до 1900 р. зъ 12.784 на 20 тыс. 442. Всѣ краѣ загаломъ выказують значный прирôстъ, зъ выимкою Тироля, де число шкôлъ за тихъ 50 лѣтъ навѣть зменшило ся. Є се очевидно наслѣдокъ обскурантнои господарки кліки, котра держить тамъ въ своихъ рукахъ краевый соймъ и управу шкôльництва. На 100 народныхъ шкôлъ въ Австріи припадае 39·9 процентъ на школы зъ выкладовымъ языкомъ нѣмецкимъ, 53·6 пр. на языки славяньскй, 4 пр. на италійскій, а 2·8 пр. на языки мѣшанй. Чехія мае 57·4 пр. шкôлъ ческихъ, а 42·6 пр. нѣмецкихъ, Моравія ажь 70·1 пр. ческихъ. а лише 29·7 пр. шкôлъ нѣмецкихъ. Въ Галичинѣ е польскихъ шкôлъ 51·1 пр. **рускихъ 42·4** пр. а 5·9 пр. мѣшаныхъ. Буковина мае **39·4** пр. **рускихъ**, 33·1 пр. румуньскихъ, 19·7 пр. мѣшаныхъ, 6·6½ пр. нѣмецкихъ, 0·9 пр. мадярскихъ. Статистика стверджуе, що число нѣмецкихъ та італійскихъ шкôлъ зменшуе ся постôйно. За те число шкôлъ славяньскихъ зросло вôдъ 1880 р. зъ 43·6 пр. на 50 проц. Число учителѣвъ выносило въ 1900 р. 53.070, учительокъ 22.466, отже разомъ находить ся въ Австріи 75.506 учительскихъ силъ. Больше учительокъ чимъ учителѣвъ выказуе лише Триестъ. Въ Галичинѣ и Тироли число учительокъ е майже рôвне. Рôчный доходъ низше 600 коронъ побирало 496 учителѣвъ и 1566 учительокъ, а доходъ вôдъ 600 до 1200 коронъ побирало 12.624 учителѣвъ и 6.989 учительокъ. Больше якъ 2.000 коронъ стверджено у 11.768 учителѣвъ и 1.926 учительокъ. Вкôнци годить ся замѣтити, що число учительокъ зросло въ послѣдныхъ 20 рокахъ зъ 18 пр. на 27 пр.

Смѣшне.

И СЕ И ТЕ.

Жѣнка: Ахъ, якъ вôдъ тебе чути горѣвку?

Мужь: Але-жь я задля тебе не буду пити парфумы!

Зъ „Комара“.

ВѢЧНЕ КОЛЕСО.

А.: — Чи се правда, що помершій сими днями Веренька не лишивъ нѣякого майна?

Г.: — Анѣ цента. Бачишь, склала ся ему пригода: втративъ здоровле въ погони за майномъ, а опосля втративъ цѣле майно, шукаючи здоровля.

КОЖДЫЙ ИНАКШЕ.

Русинъ пытае звычайно незнакомого: „Звôдки вы?“ Анґлієць: „Хто тебе родивъ?“ Французъ: „Чимъ ты е?“ а Американець: „Колько маешь?“

ЄСЛИ на якôмъ плейсѣ е васъ лишь 5 Русинôвъ а хотѣли бысте приступити до Союза, то заложѣть собѣ маленьке братство и напишѣть про се головному секретарови S. Jadlowsky, Box 76, Jersey City, N. J. а вôнъ вамъ дасть близшй поясненя и пришле потрѣбнй рѣчи.